

међународни интердисциплинарни пројекат
уметничког обликовања јавних градских простора

међународни интердисциплинарни пројекат
уметничког обликовања јавних градских простора

Координатори

Зоран Ђукановић
 Стеван Вуковић
 Јелена Живковић
 Charlotte Cohen

Иницијални менторски тим

Јелена Живковић, Београд
 Зоран Ђукановић, Београд
 Стеван Вуковић, Београд
 Ана Никезић, Београд
 Ксенија Лаловић, Београд
 Charlotte Choen, New York USA
 Jody Pinto, New York USA
 Todd Bressi, Philadelphia USA
 Sabine von Fischer, New York - Zurich
 Срђан Јовановић Вајс, New York - Београд

Библиографија и база израживања

Горан Бабић, Београд

Институције

које су се до сада укључиле у рад Пројекта

АРХИТЕКТОНСКИ ФАКУЛТЕТ
 Универзитета у Београду

PERCENT FOR ART
 City of New York
 Department of Cultural Affairs

NORMAL GROUP - New York, Belgade, Zurich

УНИВЕРЗИТЕТ УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ

ШУМАРСКИ ФАКУЛТЕТ
 Универзитета у Београду
 Одсек за пејзажну архитектуру

МУЗЕЈ ПРИМЕЊЕНЕ УМЕТНОСТИ - Београд

РЕСОРНИ ОДБОР ЗА АРХИТЕКТУРУ И УРБАНИЗАМ
 Демократске странке - Општине стари град

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА СРБИЈЕ

Иницијални студентски тим
 Архитектонски факултет
 Универзитета у Београду

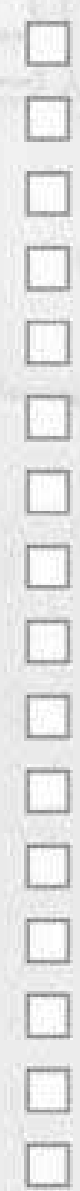
-
- Драшковић Сандра
- Ивковић Зоран
- Јандрић Лидија
- Колар Тијана
- Мандић Никола
- Маравић Чарна
- Марковић Марко
- Мунђан Катарина
- Николић Иван
- Пантовић Јована
- Павловић Анђелија
- Радуловић Горан
- Стоиљковић Даница
- Ђирић Марко
- Урошевић Милош
- Херцег Слободан
- Цветковић Тамара
- Цветић Анђелија

студенти 1. године студија

PaPs

Public art & Public space

Public art & Public space

PaPs

БЕОГРАД

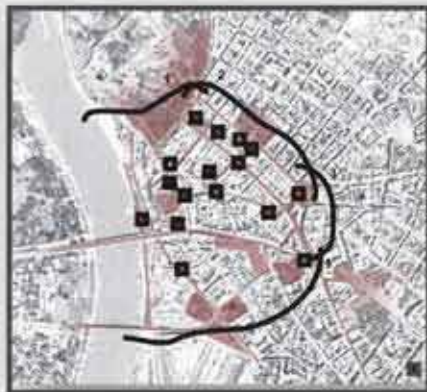

УВОД

Public art & Public space

PaPs

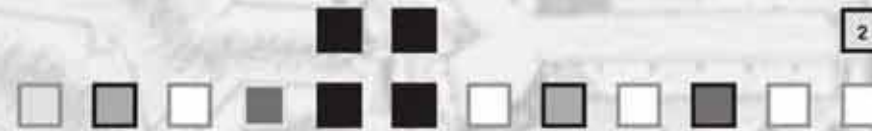
Повод

Савремена дизајнерска пракса доживљава фрагментацију од стране различитих професија које се боре за посао.

Међутим, у новије време поново се развијају приступи који у дизајну градских простора (посебно јавних) теже што тешњем и што ширем повезивању различитих размера (град, реон, квартал, блок, улица, парцела, објекат) и различитих дисциплина (уметници, архитекте, урбани планери, дизајнери, пејзажне архитекте, инжењери...).

То су интердисциплинарни приступи који подразумевају свеобухватну, комплексну и равноправну сарадњу различитих струка које тако, у заједничком деловању, доприносе квалитету грађеног окружења.

На трагу ових трендова а у жељи да се применом тих позитивних искустава из референтне светске праксе унапреди и квалитет простора али и живљења у нашем граду, новембра 2002. године у Београду одржана је веома успешна радионица у организацији Архитектонског факултета Универзитета у Београду и Програма Percent for Art из Њујорка (City of New York; Department of cultural affairs). У раду радионице учествовали су еминентни стручњаци и уметници из Београда, Њујорка и Филадельфије. Као један од најважнијих резултата ове радионице искристалисао се и овај пројекат.

Циљ

Генерални циљ овог пројекта је успостављање нових рутина у процесе обликовања јавних градских простора у нас кроз интердисциплинарни приступ сарадње јавне уметности и урбаног дизајна, користећи нове методе које се у свету успешно примењују у овој области.

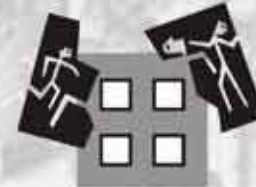
Афирмација - поред афирмације интердисциплинарности различитих области које се баве промишљањем градског простора, овај пројекат има још један врло значајан циљ - едукацију нових генерација дизајнера градског простора који ће мултидисциплинарни приступ раду прихватити и упражњавати у свом будућем професионалном деловању. У том циљу овај пројекат је изванредна основа за сарадњу различитих факултета: Архитектонског факултета, Факултета ликовне уметности, Факултета примењених уметности, Шумарског факултета, Факултета драмских уметности...

Предмет

Предмет овог пројекта представљају **јавни градски простори**, односно редефинисање односа према начину њиховог обликовања и коришћења. У том циљу овај пројекат пропaгира интердисциплинарно деловање што ширег дијапазона различитих актера референтних за ову област деловања, посебно у погледу остваривања што тешње сарадње између уметника, инжењера и локалне заједнице.

Пројекат за 2003. би био иницијално везан за једну од основних развојних тема Београда, повезивање града и његових река. У том смислу садржај овогодишњег пројекта обухватио би истраживање и унапређење **путања повезивања** централног језгра **Београда са Савом** на простору између Калемег дана и Трамвајског моста.

Планирани пројекат је међународног карактера, а остварује се реализацијом посебних пројеката који се везују за поједине кључне теме у развоју и унапређењу квалитета живљења у Београду уз учествовање релевантних експерата из земље и иностранства и студената Београдских универзитета.

1

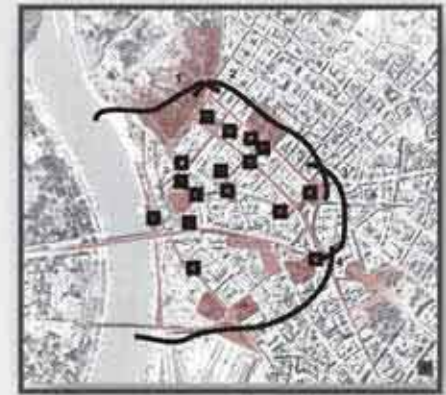
2

Методологија

Процес интердисциплинарног дизајна јавних градских простора поштује дизајнерска знања и вештине свих комплементарних професија које сарађују у циљу иницијације и реализације пројеката од значаја за град. **Хијерархија дисциплина нестаје.** Овај метод рада је истовремено стар и нов: он се развија на трагу **○○○○-○○** традиције у **○○○** метода јавног дизајна.

Традиција која у овој области постоји у уређивању градова у **○○○** послужила је као иницијална основа за **○○○○**. У **○○○**, **○○○○○○** **○○○** се често користи са сврхом појачавања ефекта урбаног дизајна са циљем да се уметничким одговором на карактеристике локације омогући њено сагледавање и доживљај на нови начин. Уметници сарађују на пројектима инфраструктуре јавних објеката са архитектама, пејзажним архитектама, урбаним дизајнерима и инжењерима у реализацији њихових пројеката. Такође, у **○○○** је развијена традиција учешћа локалне заједнице у пројектима од јавног значаја. У раду на пројектима - професионалци истражују како корисници користе или доживљавају простор (локацију) и шта би желели да на њој виде. Ова комуникација информише дизајнерску визију и помаже им у дизајну новог места или редизајну старог, без уништавања традиције или историје са којом је место повезано.

Задачи

интеграција уметности у процес планирања и обликовања јавних градских простора у сврху успостављања једног новог оквира за евалуацију и унапређење квалитета јавних простора Београда.

активирање и инволвирање локалне заједнице и управљачких градских структура у процесе дизајна јавних простора које су у њиховој ингеренцији и које свакодневно користе, а у циљу постизања решења која одговарају њиховим стварним потребама,

евалуација и унапређење простора који буду изабрани за полигон акције, те формирање иницијалне базе података која представља основни импут за даље деловање,

активација простора који имају значајне потенцијале за развој културе, историје и репрезентативније слике града, што ће казати реалну проверу могућности ремоделације изабраних полигона у дату

едукација - формирање едукативних алата за образовање будућих посленика у области дизајна јавних градских простора.

Организација пројекта

Носилац реализације PAPS-a је Архитектонски факултет Универзитета у Београду. Реализација пројекта би се спроводила у координацији са, Програмом Percent for Art (City of New York; Department of cultural affairs) а уз партиципацију других референтних институција и независних експерата: Факултети Универзитета уметности у Београду, Шумарски факултет, Секретаријат за урбанизам Града Београда, Секретаријат за културу Града Београда, Програмски савет овогодишњег БЕЛЕФ-а, признати ликовни, драмски и други уметници, архитекти, пејзажни архитекти, грађанство...

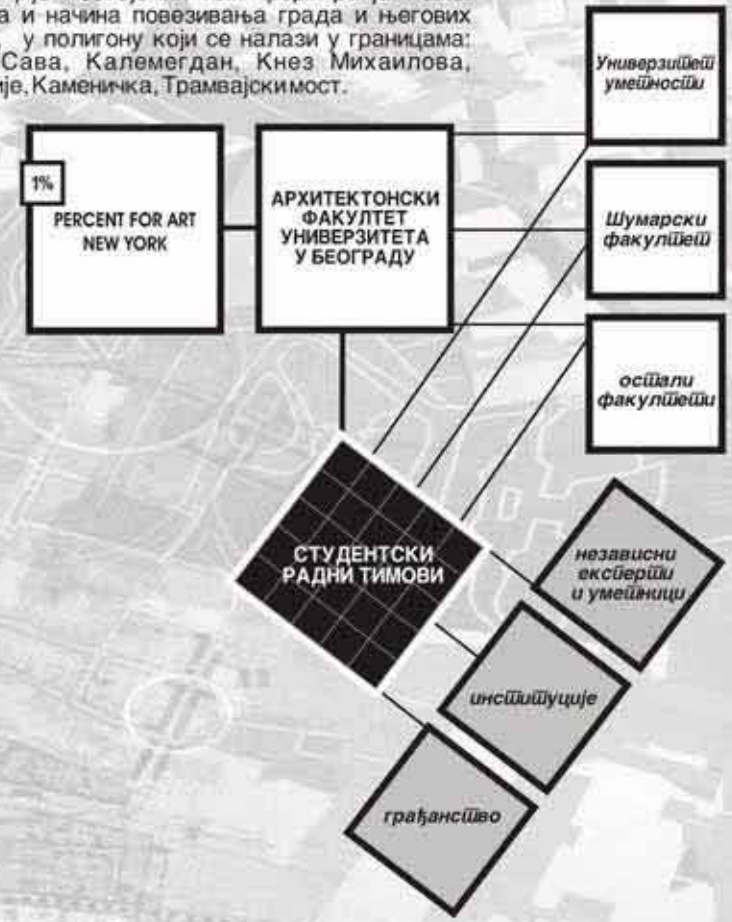
Предметни пројекат (PAPS) би се реализовао у току јула месеца текуће године. Припрема реализације би се одвијала у периоду март јул 2003.

Овогодишњи пројекат PAPS би се реализовао организацијом 5-7 интердисциплинарних студентских тимова, са учесницима из различитих факултета београдских универзитета, који би уз помоћ професионалаца различитих струка, из земље и иностранства (са улогом ментора), на различите начине третирали проблем силаска града на реке у циљу што квалитетније активације постојећих или формирања нових путања и начина повезивања града и његових обала, у полигону који се налази у границама: река Сава, Калемегдан, Кнез Михаилова, Теразије, Каменичка, Трамвајски мост.

0	новембар	радионица
0	децембар - јануар	иницијација пројекта
1	фебруар	организација мултидисциплинарних тимова
2	март	истраживање потенцијала локација <i>* презентовање резултата - јавна дебата</i>
3	април	идејно решење <i>* презентовање резултата - јавна дебата</i>
4	мај - јун	развијање пројекта <i>* презентовање резултата - јавна дебата</i>
5	јул	реализација пројекта
6	јул - октобар	припремање и штампање публикације

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

ПОЛИГОН

Идентификација подручја на нивоу града

- Одлике:** Стари Град
Савски венац
западни део старог Београда
- Положај:** западни део старог Београда
- Значај:** 1. градски центар (шири центар града)
2. спрега свих видова комуникација:
- пешачких, саобраћаја моторних возила,
железничких, речних, визуелних; значајна саобраћајна чворишта

Главни правци прилаза подручју

- а) правци регионалног карактера**
- Панчевачки мост - улица 29. Новембра
 - Аутопут - ул. Слободана Пенезића Крцуна - Аутобуска станица
 - Бранков мост - Аутобуска станица
 - Железнички правци - железничка станица
 - Дунав - Сава - лука Београд
- саобраћајна чворишта:**
- Аутобуска и Железничка станица
 - Лука Београд
- б) правци локалног карактера**
- Бранков мост - Зелени венац
 - Стари железнички мост - мост
 - Улица Краља Милана - Теразије
 - Булевар Краља Александра - Трг Николе Пашића - Теразије
 - Улица 29. новембра - Трг републике
- саобраћајна чворишта:**
- Зелени венац
 - Трг републике

Зелени венац и простор око Железничке и Аутобуске станице су евидентно најфреквентнија места прилаза / доласка на локацију - места на којима се сусрећу најразличитије категорије људи и активности, интереси, конфликти. Мотив доласка људи је различит - долазак циљни (објекат од интереса се налази у овј зони), транзитни (на путу ка... ; преседање - промена превозног средства), друштвено окупљање (место сусрета и састанака)

Просторно-физички аспект

- део старог градског језгра, уређен првим регулационим планом из 1867. године (израдио га је Емилијан Јосимовић, професор Велике школе)
- правилна мрежа блокова и улица
- улице су углавном оријентисане у два основна смера
- традиционални начин градње, компактни - затворени - улични фронтони, углавном поштовање хоризонталне и вертикалне регулације
- репрезентативни и препознатљиви објекти
- различите стилске карактеристике (од фолклорне архитектуре до савремених праваца)

Значајне визууре:

1. потез Славија - Калемегдан
2. отварања низ Савску падину ка реци

Доминантне реперни, акценци:

С обзиром на велики број значајних архитектонских објеката и њихове позиције постоји заиста много објеката који се издвајају као доминанте, реперни, просторни и визуелни акценци.
У силуети града свакако су најочљивији Саборна Црква, зграда бивше Беобанке на Зеленом венцу, палата Албанија, и наравно мостови: трамвајски (стари железнички) и Бранков мост.

Функционални аспекти

Комуникације

1. глобални ниво (Југоисточна - Средња Европа)
2. регионални ниво (Београд - Србија и Црна Гора)
3. релација: центар Београда - остатак града

Главни саобраћајни правци:

- Саобраћај моторних возила:**
- Бранков мост - Бранкова улица - тунел - Улица 29. новембра
 - Васина улица - Теразије - Булевар краља Александра - Улица краља Милана
 - Карађорђева улица

- Шински:**
- Трамвајски мост - линија двојке
 - Теретни колосек ка Дунав станици

- Пешачки:**
- Калемегдан - Кнез Михајлова улица - Теразије - Улица краља Милана
 - Кнез Михајлова - Теразије - Сремска - Зелени Венац
 - Аутобуска станица - Каменичка улица - Зелени венац

Главна саобраћајна чворишта:

- Аутобуска и Железничка станица
- Зелени венац
- Трг републике
- Студентски трг

Места окупљања најзначајнији пешачки функцијови:

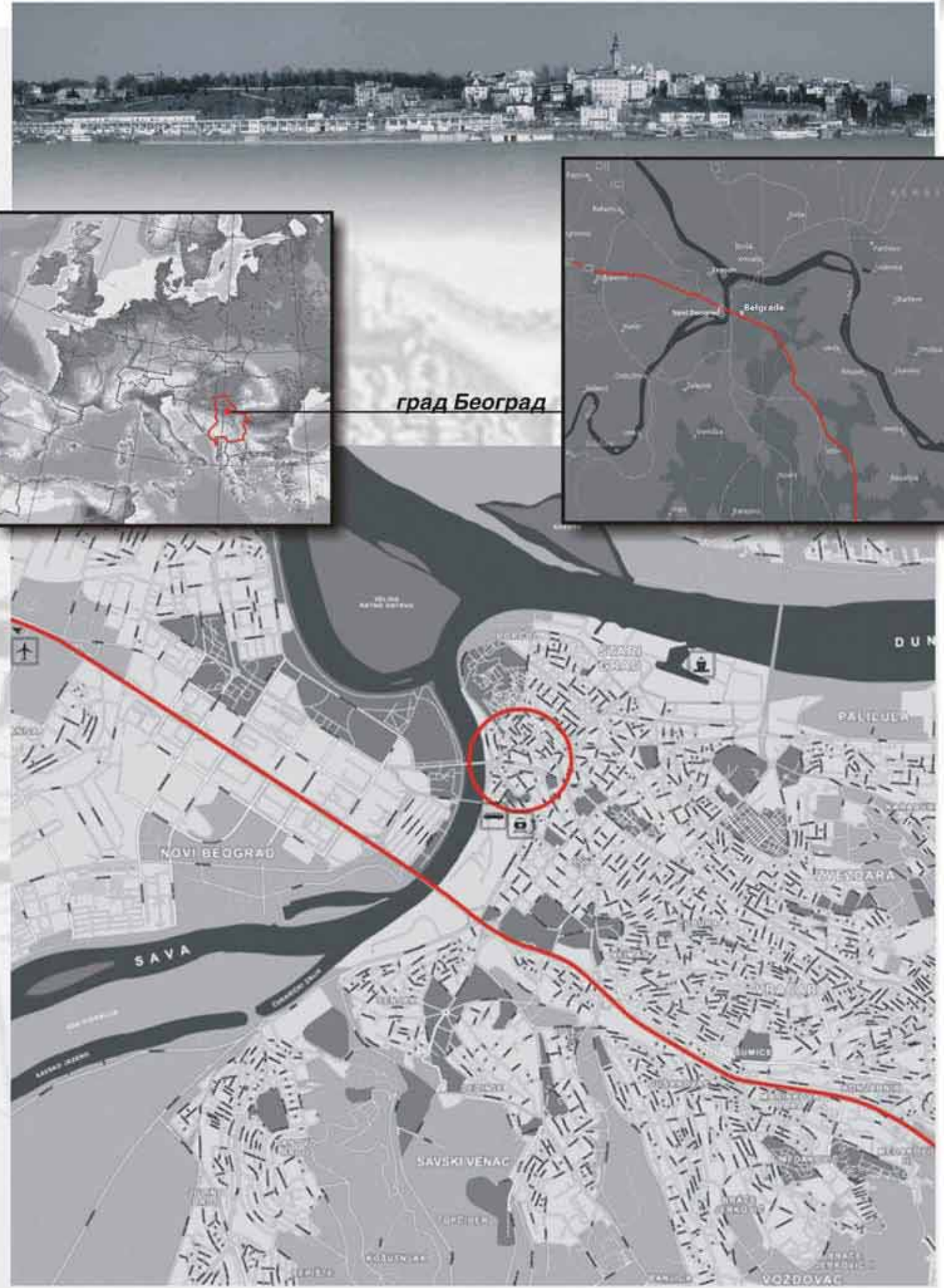
- Зелени венац
- Трг републике
- Плато
- Обилићев венац
- Калемегдан

Градски центар

- пословни центар (пословни објекти, представништва и експозитуре предузећа)
- центар услуга и трговине (тржни центри, локали у приземљима објеката)
- центар културе, уметности и забаве (позориште, музеји, галерије, ресторани...)

Привреда

- у функцији луке Београд
- у функцији теретног колосека (пратећа инфраструктура, складишта, магацини, постројења)

град Београд

Амбијенталне целине

Калемегдан

Калемегдан је Турски назив и значи *Шарџавско брђе* - односио се на простор који се налазио између Београдске вароши и тврђаве.

Сама тврђава представља најстарији сачувани споменички комплекс одбрамбеног карактера, мада је због честих освајачких похода само делимично очувана.

Крајем 19. века овај простор се плански претвара у велики парк и шеталиште, са остацима многих знаменитости. И данас постоје Небојшина кула, Римски бунар, Леополдова, Сахат калија (и друге калије), Барутана - некада велики барутни магацин, и други остаци прошлости који говоре о веома богатој историји овог града.

Косанчићев венац - Варошкалија

Косанчићев венац део је старог језгра Београда. Налази се у северозападном делу, на узвишењу према Сави.

Варошкалија се некад налазила на углу Топличиног венца и Поп Лукине улице, и представљала је једну од четири калије кроз које се улазило у Савску варош. На овом релативно малом простору током 19. века биле су концентрисане значајне институције: Саборна црква, Конак кнегиње Љубице, Лицеј, Магистрат и друге.

Саборна црква једна је од најстаријих грађевина и новом подручју. Подигнута је 1840. год. на месту старе цркве из 18. века. Грађена је у стилу класицизма, тада владајућег у Европи. У крипти се налазе гробови кнежева Милоша и Михајла Обреновића, а у порти цркве сахрањени су Доситеј Обрадовић и Вук Караџић.

Зграда Београдске патријаршије је саграђена 1935/37 год. У њој се налазе и Музеј Српске православне цркве и библиотека.

Конак кнегиње Љубице подигнут је као стамбени објекат за породицу кнеза Милоша Обреновића кнегињу Љубицу и синове Милана и Михајла. Саграђен је у периоду 1829/31 год. према пројекту Хаџи Николе Живковића. У својој прошлости конак је служио као Лицеј, Касациони и Апелациони суд, Црквени музеј, а данас је у саставу Музеју града Београда и у њему се одржавају уметничке изложбе.

Народна Банка је изграђена 1890. год. према пројекту арх. Константина Јовановића. Обликована је у стилу академизма, раскошног ентеријера, а данашњи изглед добила је након надоградње 1922. године. До данас је задржала своју првобитну намену - Народна Банка Србије.

Кафана ? саграђена је око 1820. год. и једна је од најстаријих, ако не и најстарија београдска кафана. Градили су је грчки мајстори у балканском стилу. Често је мењала власнике и називе: >Томина кафана< ->Код пастира<, >Код Саборне цркве< - последњи назив био је најмање прикладан, па је као привремено решење постављен ? , што је остало и до данас.

На Косанчићевом венцу налази се кућа Мике Петровића Аласа која је подигнута 1912. год. у духу српско византијског стила са елементима сецесије. У њој је живео и радио Михајло Петровић, звану Мика Алас, један од најеминентнијих српских математичара, редовни члан САНУ и професор Београдског универзитета.

Кнез Михајлова улица

Сматра се, а и приложени планови то потврђују, да је још време Римљана овде био центар Сингидуна.

Кнез Михајлова улица је трасирана према првом регулационом плану из 1867. год. Убрзо у њој своје куће подижу најбогатије и најутицајније градске породице. Године 1872. улица добија име Кнеза Михајла Обреновића, а то име задржала је и до данас (једна од ретких која није мењала првобитни назив).

Одувек је сматрана главном улицом данас је то пешачка зона законом заштићена као један од највреднијих градских амбијенталних целина.

Студентски трг

На простору данашњег Студентског трга некада се простирало турско гробље, које је уклоњено средином 19. века. Терен је прекопан и поравнат и отворена је Велика пијаца која се ту налазила до 1927. године.

Једна од најзначајнијих грађевина на овом тргу је Задужбина Илије М. Коларца подигнута 1931/32. године. Данас представља значајну културну установу, у којој се приређују изложбе, изводе концерти, одржавају разна предавања, семинари слично.

Капетан Мишино здање је подигнуто 1863. године као приватна палата капетана Мише Анастасијевића који је био један од најбогатијих људи у Србији у то време. Међутим, ова велелепна грађевина поклоњена је народу и у њој су се својевремено налазили Гимназија, Велика школа, Министарство просвете, Народна библиотека, Народни музеј, а данас се у њој налази Ректорат Београдског универзитета. Њена архитектура представља синтезу романо готских, ренесансних и српско византијских градитељских традиција.

Трг Републике

Простор данашњег Трга Републике у прошлости се простирао до Стамбол калије, једне од пет градских калија, и до 1835. није био насељен. Рушењем ове калије формиран је данашњи трг 1866. године. И добијена је грађа за многе грађевине које су подизане на овом тргу.

Зграда Народног позоришта је подигнута 1869. године, и то на иницијативу кнеза Михајла Обреновића, а према пројекту Александра Бугарског. Грађена је по узору на сличне европске позоришне куће тог времена, у духу ренесансе.

Здање у коме се данас налази Народни музеј подигнуто је за потребе Управе фондова 1903. године по пројекту арх. Андре Стевановића и Николе Несторовића. Народни музеј најстарија музејска институција у Србији (основана 1844. год.) усељен је у ову зграду 1952. године.

Испред Народног музеја је 1882. год. постављен споменик кнезу Михаилу Обреновићу Трећем, као ослободиоцу Србије од Турака (након добијања кључева српских градова).

Трг Николе Пашића

Један од централних градских тргова налази се између Теразија, Дечанске улице и Булевар Краља Александра. Добио је име по Николи Пашићу, истакнутом српском политичару и некадашњем председнику владе.

На овом тргу налази се и Народна скупштина чија је изградња започета 1907. године, а завршена 1936. год. Подигнута је према пројекту Јована Илкића у духу академизма са богатом унутрашњом декорацијом.

Теразије

Простором данашњих Теразија некада је пролазио мокролушки водовод, који је на узвишењем местима имао оидане куле за развођење воде са вишег нивоа. Те куле Турци су називали Теразијама, по којима је овај део града добио име.

Изградња водоводна кула и на њеном месту подигнута Теразијска чесма, поналогу кнеза Милоша.

Хотел >Москва<, један од градских репера, подигнут је 1906/07. године по пројекту арх. Јована Илкића и петроградских архитеката.

Зелени венац

Некада је на простору данашњег Зеленог венца била дубока бара, на чијој обали се налазила гостионица са венцем зелене боје, по чему је овај део града добио име.

Бара је исушена средином 19. века. Најпре је уређен мању трг, затим парк, а касније пијаца, која и данас постоји.

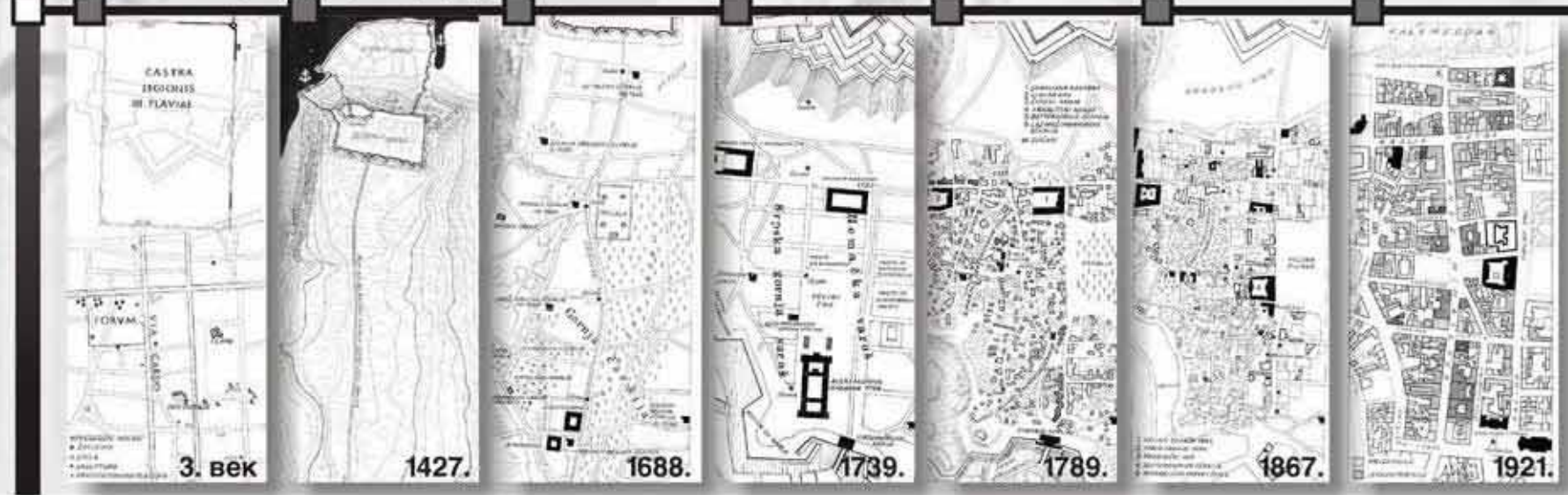
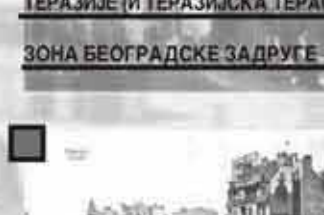
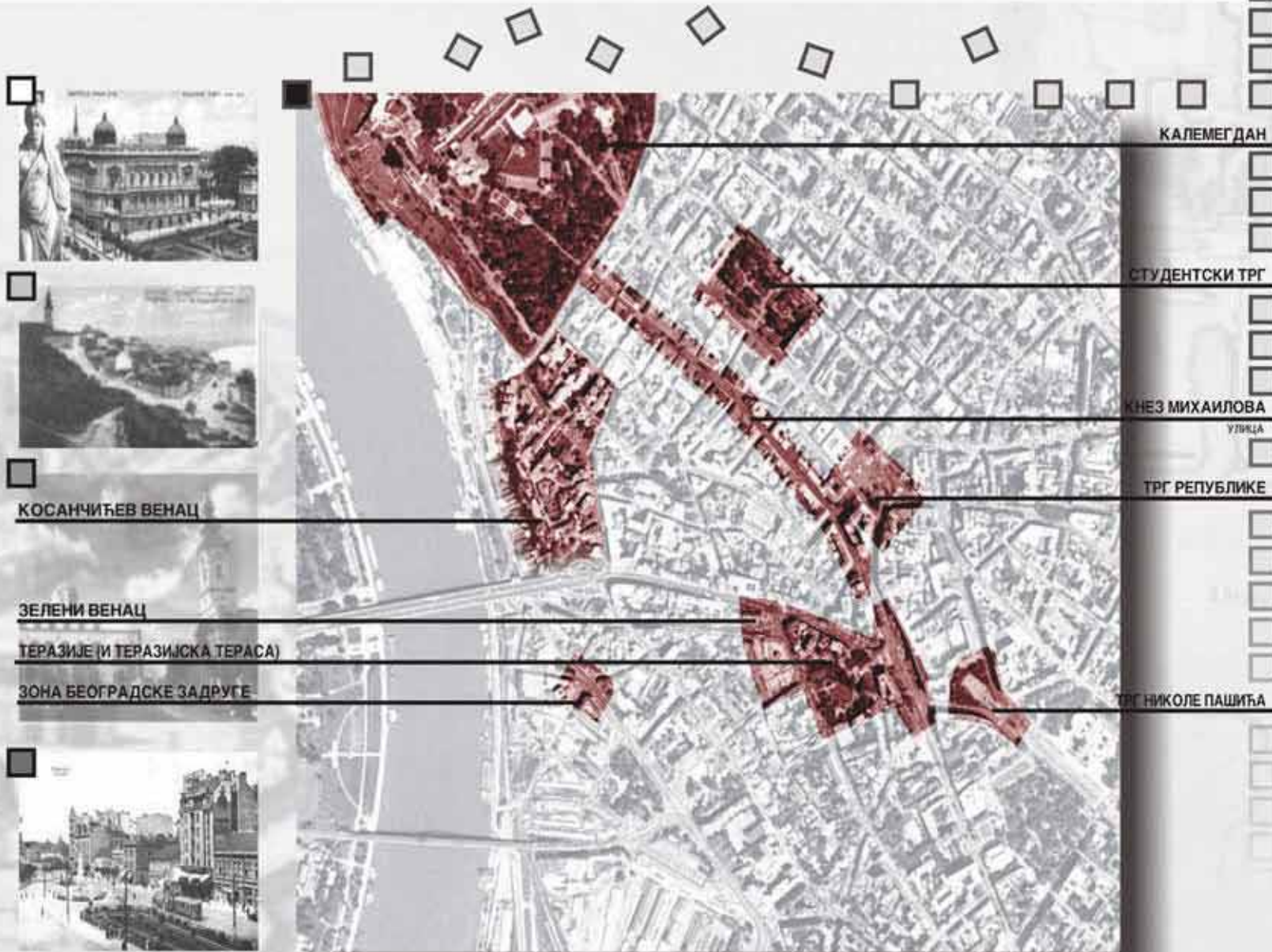
Око Београдске задруге

Део града према Сави, западно од улица Гаврила Принципа и Сарајевске, некада се звао Савамала. Овај део града је почео да се уређује у првој половини 19. века. И тада се Београд по први пут од овог настанка плански почео ширити према Сави (уместо према Дунаву).

На овом простору се налазе такође значајни објекти, груписани око Београдске задруге, како је названа ова амбијентална целина.

Зграда Београдске задруге подигнута је 1905/07. године према пројекту арх. Андре Стевановића и Николе Несторовића. Овај репрезентативни објекат изведен у духу академизма са необарокним елементима, представља једно од најлепших остварења београдске архитектуре 20. века.

Хотел Бристол је саграђен 1910/12. год. према пројекту Николе Несторовића, подигнут је у духу академизма са елементима сецесије у декоративној обради.

Осврт на историју града

Прва насеља на подручју данашњег Београда датирају још из 4. миленијума пре нове ере; писана историја (веома бурна) почиње у 3. веку п.н.е.

Почетком 1. века п.н.е град заузимају Римљани. У 3. веку након поделе Римске империје град потпада под Источно Римско царство - Византија. Током наредних векова Сингидунум освајају разни народи: Хуни, Остроготи, Авари, а у 7. веку насељавају га Словени.

Београд је у 9. веку био део Бугарског царства, да би га од 10. века Мађари и Византинци наизменично заузимали, рушили и градили. 1391. године Турци први пут стижу до београдских зидина, а 1521. год. освајају град.

Током 17. и 18. века Београд је три пута био освајан и од стране Аустријанаца, а 1806. год. Београд освајају Срби. 1813. год. поново Турци заузимају град, да биг Срби 1867. год. добилина управу. Током Првог светског рата Београд је под окупацијом од стране Аустријанаца, и 1918. год. постаје главни град државе Срба, Хрвата и Словенаца.

Град је претрпео велика оштећења током Другог светског рата (бомбардовања 1941. и 1944. год.), а бомбардован је и 1999. године...

Ободне зоне

Мрежа јавних простора

Ободна зона 1

Зона обухвата улични појас Париске и Тадеуша Кошћушког, који се пратећи рељеф спушта ка савској падини, истовремено раздвајајући и спајајући старо урбано језгро Београда са отвореним простором Калемегдана. Основни видови саобраћаја су шински (трамвај) и пешачки саобраћај, који је посебно интензиван при крају Кнез Михајлове улице (раскрсница Кнез Михајлова - Тадеуша Кошћушког), на самом улазу на Калемегдан. Приобални део (уз Париску улицу) је прилично неактиван - неатрактиван, слабо посећен - једном речју умртвљен, за разлику од ул. Т. Кошћушког.

Линкови - везе које се остварују преко ове зоне са локацијом односе се управо на ул. Т. Кошћушког (из правца Дорћола) и Кнез Михајлову (из центра). Значајан пункт јесте и окретница тролејбуса у Рајићевој улици.

Ободна зона 2

Ова зона обухвата улице Узун Миркову и Васину - потез од Калемег дана до Трга републике. Основни видови саобраћаја су колски, пешачки, као и јавниградски тролејбуси.

Може се рећи да ова зона представља границу између савске и дунавске падине (источна страна је усмерена ка Дорћолу, а западна ка Сави), те је између осталог зато и узета за границу локације полигона за овај пројекат.

Као значајан пункт И један од градских амбијената издваја се Студентски трг, око кога су окупљени објекти централних функција (култура, образовање Етнографски музеј, Коларчев Народни универзитет, факултети: Природно-математички, Филолошки, Филозофски) али и стамбени објекти.

Линкови - везе: Највећа прометност карактеристична је за Плато испред Филозофског факултета, који просторно и визуелно везује Кнез Михајлову улицу и Студентски трг (парк). Такође, од значаја су и ул. Вука Караџића и Змај Јовина, која директно праволинијски спаја Обилићев венац са Дорћолом (ул. Цара Душана).

Ободна зона 3

Строги центар града

Ова зона у правом смислу речи представља спрегу свих видова комуникација.

Потез између Народног позоришта и Теразија (Трг републике, Коларчева улица и Теразије) одликује се великом фреквентношћу, кад је у питању саобраћај - колски, јавниградски и пешачки саобраћај.

У овој зони је од нарочитог значаја пешачки саобраћај, који се може детаљније анализирати; људи се крећу са циљем у овој зони, али и у транзиту, што се све може искористити у функцији даљег отварања локације и остварења циља - омогућиши сизлазак града на реку...

Кад су у питању физичко-функционалне карактеристике, ова зона се одликује високим процентом изграђености (75% апрох.), улични фронт је затворен и заступљен су углавном јавне функције; осим објеката културе присутни су комерцијални садржаји: угоститељство, трговина, пословање на вишим етажама објеката.

Може се рећи да ова зона представља промет људи, али и новца и робе.

Линкови - везе које се остварују преко ове зоне са локацијом, односе се на улице 29. новембра и Француску, као и Улицу краља Милана - директна веза са Славијом. Пошто је реч о строгом центру града, свака улица-коридор представља својеврстан линк - везу. (Македонска, Нушићева као пешачки коридор).

Значајни репери: хотел Москва и палата Албанија.

Ободна зона 4

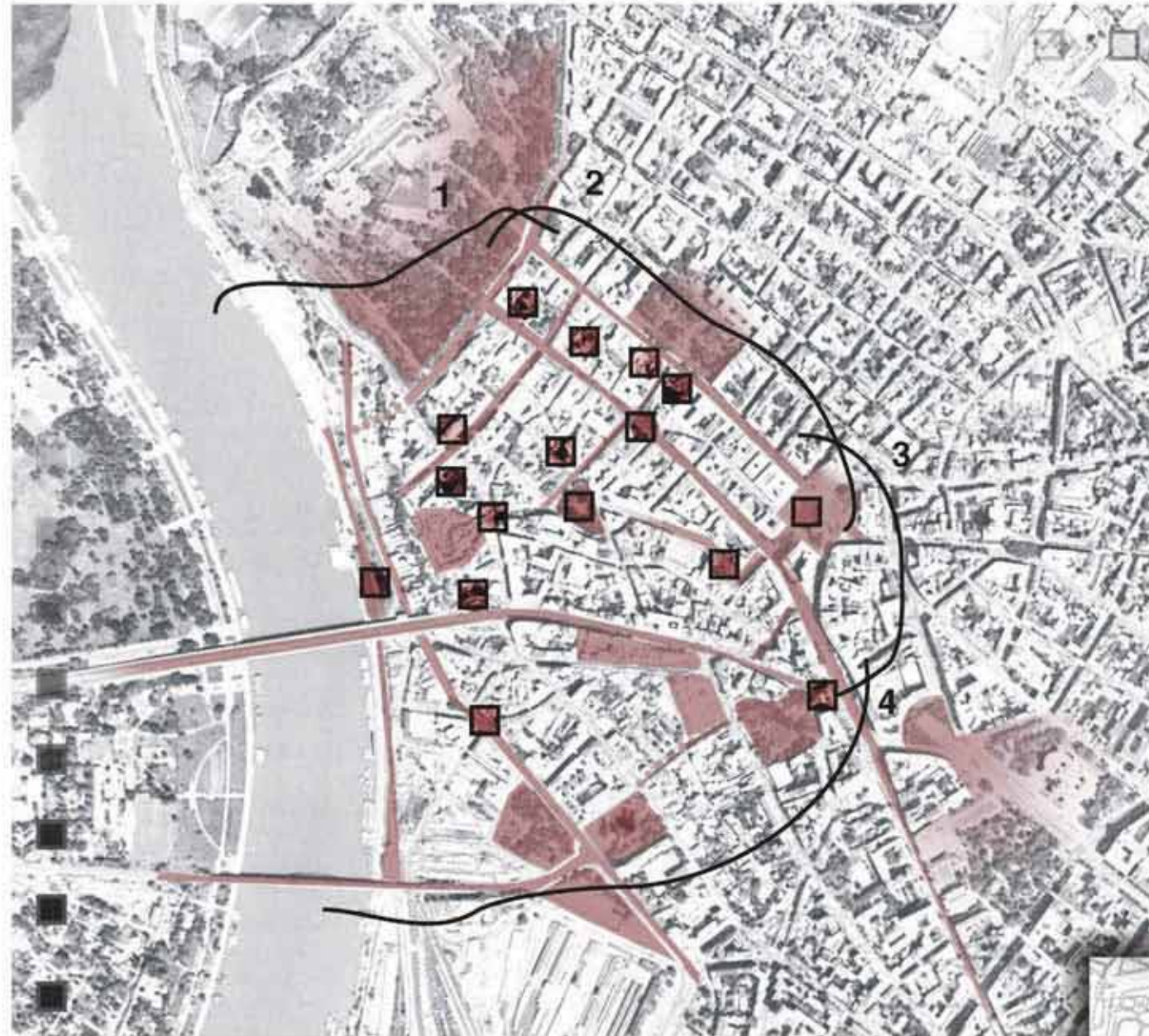
Широк потез од Теразија према старом железничком мосту такође се одликује великом фреквентношћу, посебно у околини Аутобуске и Железничке станице.

Линкови - везе: Издвајају се улице Народног фронта и Гаврила Принципа које воде директно на локацију (Зелени венац), док је саобраћај у Ломиној улици знатно нижег интензитета (улица локалног карактера). Карађорђева улица води до обале, али се у њој налазе неатрактивни садржаји (између осталог магацини, складишта, разна постројења) и у складу с тим, за ову улицу карактеристичан је транзитни саобраћај, што је још једна неповољност. Овим појасом пролази и пруга.

Већи - отворени простори (паркови), видиковец (Теразијска тераса) нуде прегршт могућности, па се може рећи да је ово зона великих потенцијала.

Од активности присутне су: становање и све централне функције.

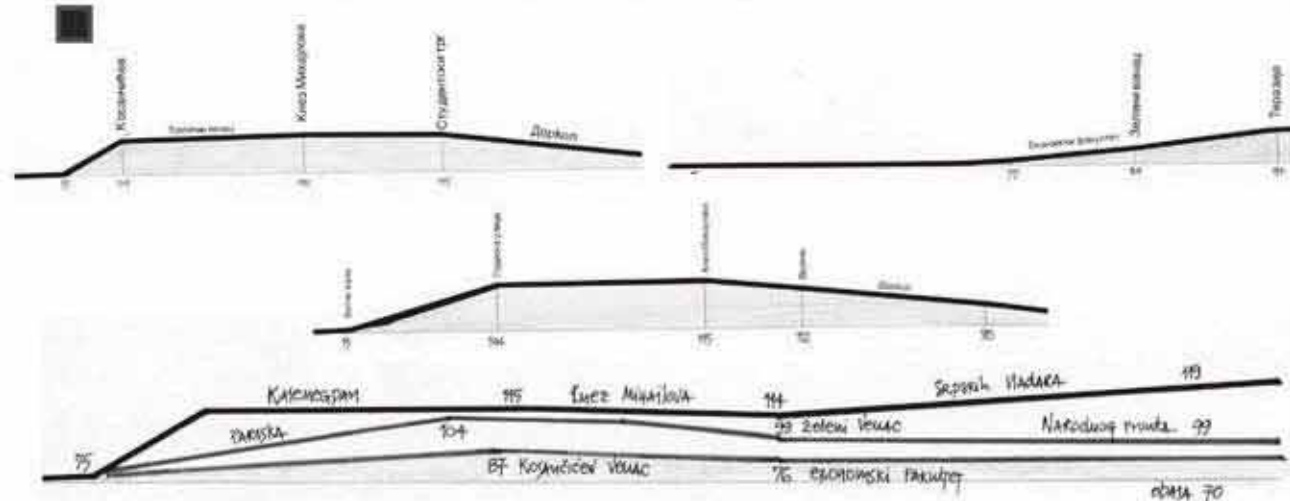
Значајни репери: Железничка станица.

Мрежа јавних простора

Пресеци кроз терен

PaPs

P A P S

БЕОГРАД

КАТАЛОГ ЛОКАЦИЈА

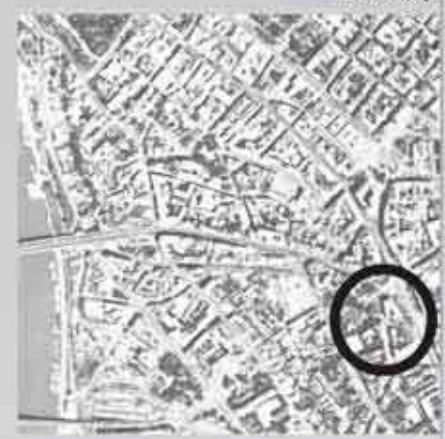

PaPs

Public art & Public space

Положај на локацији

Функционална структура

Легенда:
 Отворени јавни простор
 Затворени јавни простор
 Комбиновани простори (пешачко-зелени)

Положај у мрежи јавних простора

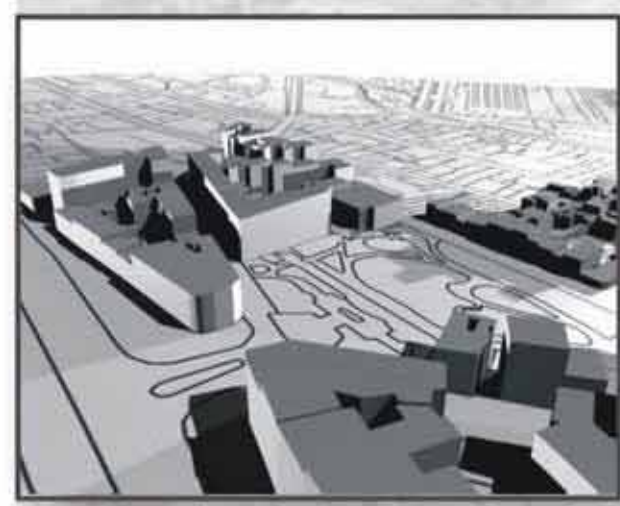
Физичка структура-пуно-празно

Простором данашњих Теразија некада је пролазио микрорушки водовод, који је на узвишеним местима имао озидане куле за развођење воде са вишег нивоа. Те куле Турци су називали Теразијама, по којима је овај део града добио име. Изградња Теразија започета је 1860. год. када је уклоњена водоводна кула и на њеном месту подигнута Теразијска чесма, по налогу кнеза Милоша. Хотел >Москва<, један од градских репера, подигнут је 1906/07. године по пројекту арх. Јована Илкића и петроградских архитеката.

...Осврћ на прошлост... Теразије...

То је простор између улица Краља Милана и Сремске. Његово формирање датира још из прве половине 19. века. Кнез Милош Обреновић почео да исељава занатлије из Савамале, дајући им бесплатне парцеле на Теразијама. До тада, Теразије су биле мочваран терен ван вароши. Оне су врло брзо постале прва колска станица на уласку у град. Од заната овде су се по највише налазили ковачи, казанџије, колари и поткивачи па се предпоставља да је проширење које трг има настало због коњских и воловских запрега које су се овде задржавале. Први велику и лепу кућу гради Стојан Симић она представља почетак нове етапе у изградњи Теразија. Овим делом пролазио је и Мокролушки водовод који је на узвишеним местима имао озидане куле за развођење воде. Постојала су три резервоара које су Турци звали теразије. Највећа и најпознатија међу њима се налазила испред данашњег хотела Москва и по томе је трг добио име. Интензивнија изградња почиње шездесетих година. Граде се већи објекти и улица се калдрмише. Године 1860. кнез Милош одређује подиже Теразијску чесму. Приликом реконструкције трга, чесма је била премештена у Топчидер 1911, али је 1976. године враћена на не то измењени положај. Теразије су крајем 19. и у првој половини 20. века биле четар друштвеног живота. Овде су били смештени најпознатији хотели, кафане и трговинске радње. На месту данашњег Безистана, овде је 1870. године био изграђен хотел Париз који је порушен 1948. приликом реконструкције трга. Поред Париза се налазио стари хотел Касина изграђен око 1860. године који је 1922. замењен истоименим хотелом. У хотелу Касина су се до 1920. године одржавале представе Народног позоришта. На истој страни Теразија се, између два светска рата, налазила и кафана и биоскоп Таково. Преко пута хотела Москва 1936. године изграђен је и нови хотел Балкан, док је стара кафана Албанија била замењена новом истоименом палатом 1938. године. Последња већа реконструкција на Теразијама била је 1947. када су уклоњене трамвајске шине и скверови.

Теразијски плато

Теразијски плато је простор између Теразија и улице Народног фронта. Од Теразијске чесме се око платоа рачвају две врло значајне улице: Призренска и Балканска. Теразијски плато је тренутно уређен као градски парк. У прошлости је у више наврата био средиште интересовања јавности, рађен је већи број архитектонских конкурса али они нису доживели своју реализацију. Теразијски плато има велику денivelацију терена и она је превазиђена оскудно уређеним степеницама које се пружају средином парка. Само горњи део платоа има функцију градског парка док је већина простора у средини неискоришћена. Плато се користи као веза Теразија са Економским факултетом, железничком и аутобуском станицом. Нивелација је условила постојање три нивоа на платоу: први, најпосећенији, обухвата Теразијску чесму и горњи део парка. Други ниво је центални део парка. Трећа зона јесте најнижи део парка, закључно са Улицом народног фронта.

Поштенцијали/ризици - плато је простор огромних потенцијала и то због свог положаја (строги центар града), велике неизграђене површине и нивелације терена. Усмереност платоа на савску падину омогућавају одличан поглед на реку. Ризик представља и тако велика вредност простора - на име парк се толико чува да на њему не може да се догоди никаква интервенција или је она тако велика (конкурсни радови) да понестане средстава за њену реализацију. Плато је ноћу слабо коришћен и небезбедан.

Хотел Москва - налази се на углу Теразија и Балканске улице, подигнут је 1906-07. године по пројекту Јована Илкића. Зграда је препознатљива по својој декоративној фасади која је обложена керамичким плочицама. До изградње палате Албанија ово је била највећа и најупадљивија зграда Београда.

Хотел Балкан - објекат се налази на углу Теразија и Призренске улице. Изграђен је на месту некадашњег истоименог хотела из 19. века. То је зграда са три видне фасаде и заједно са хотелом Москва и Теразијском чесмом чине један од кључних градских пунктова.

Хотел Касина - то је трећи важан хотел на овој локацији (видети у тексту .)

Палата Албанија - налази се на почетку Теразија, месту где се оне гранају у Кнез Михајлову и Коларчеву улицу. Подигнута је 1938-39. на месту где се налазила стара кафана Албанија из 60-их година 19. века.

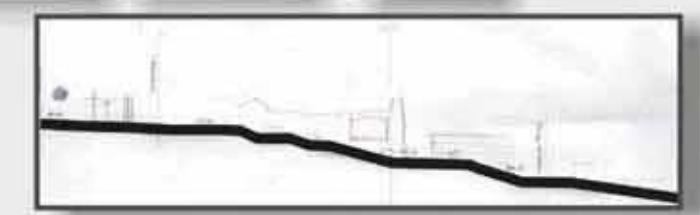
Крсмановићева кућа (Теразије 34) - подигнута је 1885. године по пројекту архитекте Јована Илкића у духу академизма. Припадала је познатом београдском трговцу Александру Крсмановићу. Стицајем околности у овом објекту је 1918. био привремено смештен краљевски двор. Данас је зграда музејски простор, клуб привредника и ресторан са баштом. Између Крсмановићеве куће и палате Атина је подигнут пословни објекат са стакленом фасадом који је попунио празнину преосталу из рата. Између пословног објекта и Крсмановићеве куће се налази пролаз који води у заједничко унутрашње дворште. Из овог дворшта се даље може проћи у Балканску улицу.

Поштенцијали / ризици - ово је простор богате традиције, врло уређен, атрактиван и жив. Са Теразија се према Савској падини отварају одличне визуре (Теразијска тераса).

Само нека размислиња...

До живљај једног простора, његова слика или зајажање јесу комбинација променљивих величина, различитих свејова, различитих актера (посебих мотивација и допадашњег искуства). Па ипак, носи у себи одређену схему до којој је устројен и по њој донекле и коначан. Један од начина да се промени је да се визуелне предшаве, у разликишом обсегу, у право његове карактеристике. Њихово откривање, неосредно прагање и исшраживање је предсављено је кроз следећимове:

-ниво домене, места одређене визуелне, физичке снаге и моћи својеврсног покретача акција, исходишта праваца, пушва и смерова предсавља шако и Теразијска чесма као реверна шака или кардиналија на појезу пословних објекта (неонских реклама) у њеној позадини; а чију уличица се продужава на платоу као визуелну границу након чега долази до денivelације и набушњања места Шј. Центра (израз најмо се код... овде је врло очил). Подређеност овом мотиву посебно се огледа кроз издигнутост и изолованост свега испод поштомогнушо количином буке која доноси њен положај у сисџему, мрежи, центара града. Оличење ше фиктивне границе јесте велико штеденишје као посредник између једног платоа и центра; односно друге домене Зеленог венца и Теразијске чесме Шј. платоа. Све остало, између, унутра, околу, поред јесте зелена површина која би се могла категорисати као барк.

Положај на локацији

Функционална структура

Легенда:
Отворени јавни простор
Затворени јавни простор
Комбиновани простори

Положај у мрежи јавних простора

Физичка структура-пуно-празно

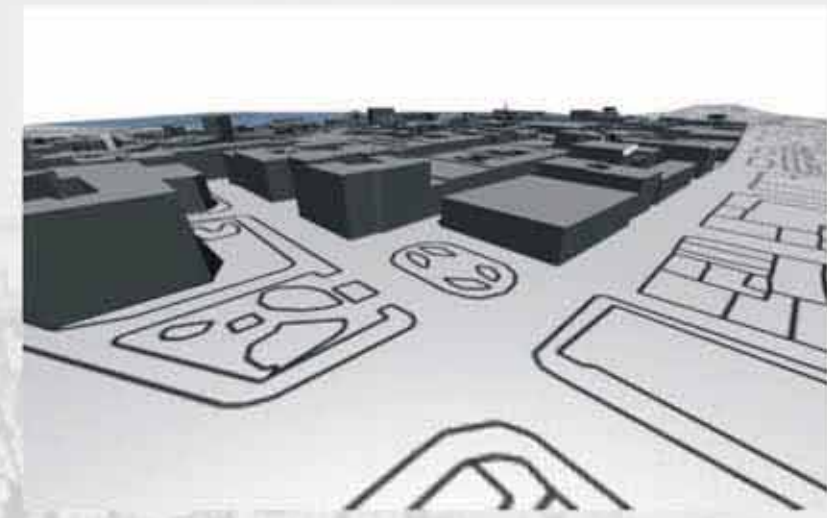

-Првобитно Позоришни трг или Кнежев споменик од 1946.год. Трг Републике био је потпуно запуштен до средине прошлог века. Рушењем Стамбол капије И изградњом народног позоришта почиње његово преуређење.

-Народно позориште је саграђено одликом кнеза Михаила Обреновића 1868.год. Позоришна зграда рађена је по пројекту архитекте Александра Бугарског, И представљала је за тадашње европске појмове модерну позоришну зграду. била је осветљена до тада Београду непознатим гасним осветљењем.

Зграда Народног позоришта је дограђивана седам пута, садашњи изглед добија 1986-89. год.
-Народни музеј приказује развој културе и уметности, претежно у Србији, од најстаријих времена до 18. века.

-Палата Реунионе (биоскоп Јадран) изграђена је 1929. до 31. год. по пројектима архитекте Ивана Челића као вишеспратница намењена различитим садржајима од пословног прост до биоскопа и позоришта

Културни центар београда смештен је у блоку иза палате Албанија, саграђеној 1961. По пројекту архитекте Ратомира Богојевића. Активности центра се одвијају у просторима према Тргу Републике, Кнез Михајловој Коларчевој улици. Према тргу је окренута књижара Београдски излог као и продајна галерија.

Потенцијали

-Значајни за подручје су познати кафеи-посластичарнице код Коња и Инекс, који својом разноврсном понудом и пријатном атмосфером лепих башта, привлаче велики број пролазника.
-Биоскоп Јадран и дечје Позориште Бошко Буха у Палати Реунион, су значајни културни центри.

Чика Љубина улица преставаља посебну амбијенталну целину, која одише мирноћом и поред бројних услужно трговинских садржаја. Интересантан је и Чика Љубин пасаж, због директне повезаности са кнез Михаиловом улицом И великог унутрасњег простора који није на адекватан начин искоришћен

НАЧИН НА
Који Сагледавамо

Простор трга
Карактер отвореног простора
Трга Републике је вишезначан
-место окупљања људи
-комуникације
-одмор, забава, рекреација
-репрезентативни простор који се користи за разне манифестације, културног забавног, политичког карактера.

Кардинали

Споменик кнезу Михаилу је дело фирентинског вајара Енрика Поција, постављен је као први уметнички споменик у Србији 1882. год. испред Народног позоришта. Вративши се у родну Фиренцу Поци је написао писмо са детаљем: Ганутим срцем полазим из ове мале вароши, из овог красног средишта младе али витешке краљевине, посестрима моје отаџбине. Талијан сам душом и осећањем, а срцем одушевљени Србин.

Данас је овај споменик симбол не само трга, већ и целог Београда, и одредница окупљања људи.

Положај на локацији

Функционална структура

Легенда:
 Отворени јавни простор
 Затворени јавни простор
 Комбиновани простори (јавно-приватно)

Положај у мрежи јавних простора

Физичка структура-пуно-празно

Улица Змај Јовина Активност

Горњи потез Змај Јовине (од Васине до Кнез Михајлове) представља приступну улицу отворену за колски саобраћај којом се снабдевају околни објекти. Од важних садржаја који окружују овај потез издвајају се : Пошта, ексклузивна продавница БОСС, кафе-књижара ВУК. Овај део улице је атрактивнији у летњем периоду са отвореном баштом кафе-књижара коју свакодневно посећује огроман број људи.

Доњи потез од Кнез Михајлове до Обилићевог венца предвиђен је искључиво за пешачку комуникацију, и сходно томе је и опремљен атрактивним уличним мобилијаром. Улазни део оивичавају зграде Прогреса и ФКЦ-а, затим пасаж који воде до ТЦ Миленијум и у унутрашње двориште наспрамног блока, док се на крају налази репрезентативно здање Музеја града Београда. У приземљима ових објеката смештени су изложбени простори (галерије), продавнице атрактивних робних марки, услужне активности, које доприносе општој посећености овог уличног правца.

Као једна од уобичајених активности на свим градским отвореним просторима, и овде је присутна улична трговина. Позиција уличних тезги више омета нормалну комуникацију него што оплемењује простор и доприноси његовој атрактивности.

Занимљиво је да је сасвим спонтано један део ове улице постао најадекватнији простор за игру и забаву деце из окружења. Зашто је баш овај простор адекватнији од већег оближњег рекреативног простора (парка на Топличиним венцу) ови млади људи вероватно знају.

Кардиналије:
 Змај Јовина 1-Музеј града Београда са истуреним одељењима градске библиотеке (Читалиштем, одељењем књига о Београду и деčјом библиотеком Ј.Ј.Змај) занимљиво је станиште бројним посетиоцима који би да се ближе упознају са историјом и културом града.

Француски културни центар на углу Кнез Михајлове и Змај Јовине улице, са читаоницом, библиотеком и галеријским простором у приземљу атрактиван је бројним посетиоцима.

Палата Прогрес наспрам Француског културног центра, подигнута је 1993-1994. године као модеран пословни објекат а према пројекту Миодрага Мирковића и Љубише Мангова. У приземљу зграде налази се изложбени простор са изванредном статуом Меркура на самом улазу, који је рад Оље Ивањицки. У њој се приређују изложбе различитог тематског садржаја и спада у ред најатрактивнијих изложбених простора у граду.

Пошта на углу Змај Јовине и Васине улице иако објекат делимично нарушава амбијент у коме се налази својом атипичном формом, првенствено у односу према суседним објектима, он свакако представља физичку доминанту у том простору. Намена објекта и његова локација условиле су изузетно високу посећеност што се одразило и на интензитет комуникација у Змај Јовиној улици.

Потенцијали:

Положај Змај Јовине улице, значај отворених простора које повезује (директно Обилићев венац, Кнез Михајлову, Васину, Чика Љубину, посредно Трг Републике, Делијску чесму) у садејству са разноликошћу активности смештених у њој чини овај правац високо фреквентним (комуникативно). Допадљиве визуре из Васине и Кнез Михајлове улице са наговештајем наставка кретања (ка Зеленом венцу, реци...) чине потенцијал овог простора који је један од бројних правца којима град силази на реку. Како је доњи потез улице намењен пешацима, адекватно опремљен и окружен бројним јавним културним садржајима (музеј, галерије), то је могућност повезивања овог отвореног простора са јавним садржајима из затворених извесна. Укупном амбијенту и квалитету овог простора посебно доприносе очувани и уређени фасадни фронтони као оквир за било какав догађај. Горњи потез са својим визурама ка Тргу, Делијској чесми, Васиној улици и директној вези са тим отвореним просторима има потенцијала за знатно већи степен активације од досадашњег уз, адекватнију опремљеност и уређеност како затворених простора, фасада тако и самог уличног коридора.

Ризици:

Карактер активности у горњем делу ове улице условила је интензитет колског саобраћаја у њој и његово неминовно постојање. Паркирање као последица тога нарушава нормалну комуникацију и сагледавање простора, његово доживљај и сл. Природа активности смештених у доњем потезу ограничавајућу фактор приликом организације било које нове активности. Пре свега репрезентативност, историјска и културна вредност објеката, значај рада и постојања таквих институција (ФКЦ, Музеј), се мора поштовати. Присуство становања које иако није примарна функција ипак намеће одређена ограничења.

Визуре са Обилићевог венца

Визуре из Васине Улице

Горњи Потез

Положај у граду

Функционална структура

- Легенда:
- Отворени јавни простор
 - Затворени јавни простор
 - Комбиновани простори (јавно-приватно)

Положај у мрежи јавних простора

Физичка структура-пуно-празно

Кнез Михајлова улица је прва званично крштена улица у Београду (1870). Изузетним положајем и значајем (који је именовањем стекла) повукла је многобројне активности из дотадашње чаршије, тако да је убрзо постала најважније трговачко упориште. Досељени трговци дали су главни печат и одредили архитектонски садржај улице. Временом се, гомилањем и развојем активности, диференцирају два потеза са међусобно различитим карактерима: доњи потез (пословно-трговачки) и горњи потез (културно-историјски). Средашњи део сконцентрисан око пјачете са Делијском чесмом био је спона између ових активности. У њему се половином 18. века налазио Делијски коњак намењен смештају турске коњице (по коме је чесма добила назив). Данас је Кнез Михајлова најфреквентнија градска пешачка улица са обиљем активности и репрезентативним здањима старе и модерне архитектуре. Њена последња реконструкција

ПОТЕНЦИЈАЛИ

Средашњи део Кнез Михајлове улице представља простор богатог функционалног и архитектонског садржаја. Изузетне визуре и директна веза са битним градским окупљалиштима (са Тргом Републике преко Чика Љубине улице, платоом Филозофског Факултета, Студентским тргом, са Вуковим парком и даље Косанчићевим венцем, Теразијама, Калемегданом), стављају га у језгро радијалне мреже кардиналних централних отворених простора. Изузетна локација и огроман број посетилаца током дана представља потенцијал за организацију најразличитијих активности на отвореном чији би се карактер могао преносити (модификовати) на околне отворене просторе а чиме би шире подручје поостало занимљивије за посетиоце. Због велике концентрације културних садржаја (библиотека, музеја, галерија, иностраних културних центара) овај део Кнез Михајлове улице има потенцијал за организацију сродних активности како на отвореном тако и у оквиру затворених јавних простора

РИЗИЦИ

Карактер овог дела Кнез Михајлове улице са богатим архитектонским садржајем (Спасићева задужбина, САНУ, Пословно-трговачки центар), културно историјским споменицима (Делијска чесма, координате града) и јединственим, репрезентативним установама (САНУ, ФКЦ), представља ограничавајући фактор за интервенцију (у погледу активности и у погледу простора). Тренутном нарушавању амбијента највише доприноси девастирана зграда америчког културног центра (у таквом је стању већ 3 године), која има чеону позицију на углу Чика Љубине и Кнез Михајлове и као таква се сагледава у целини са више места. Нормалну пешачку комуникацију и приступ из околних улица отежавају уллични продавци (књига и часописа), који запоседају огромне отворене површине чиме ометају циркулацију људи.

Као један од најатрактивнијих отворених градских простора, Кнез Михајлова улица има најразноврснију понуду активности везаних за отворени простор (улична трговина, услуге, улични свирачи, артисти, сликари, ...). Општој посећености доприносе и бројни затворени јавни простори: Француски културни центар, галерија САНУ, Галерија науке и технике, ексклузивна трговина, услуге, пословање (водећих домаћих и иностраних фирми), администрација, ...

КНЕЗ МИХАЈЛОВА НЕКАД

Подручје ове улице, као део најстаријег градског језгра, треба да задржи своју аутентичност у физичком оквиру, док динамичном функционалном садржају из разних области, треба омогућити максималну флексибилност унутрашњег простора у циљу веће привлачности за кориснике и посетиоце. Изразити наглашене две профилације улице, одредиле су садржајни концепт, поделивши га на две целине: потез од Обилићевог венца до Змај-Јовине улице и потез од улице Вука Караџића до Краља Петра.

С обзиром на уски профил улице у јужном делу, њену велику проточност, формирано је плодно тле за развој трговине и пословања, као и лако сагледавање излога са обе стране што нарочито погодује концентрацији постојећих садржаја и њиховој максималној прегледности. У овој зони, сучељавају се изразити садржаји трговине из правца Теразија и културни садржаји из правца Трга Републике, долази до њиховог прожимања и увлачења у подручје Кнез Михајлове. Просторне и амбијенталне могућности другог дела улице - широки профил и добар визуелни контакт са другим просторима (нарочито широке визуре ка Калемегданском парку), условиле су смену активности различитих садржаја трговине, угоститељства и културе. На овом главном пешачком потезу, где се очекује велики број пешака предвиђају се одређени простори са садржајима који ће посетиоце навести на дуже задржавање.

Положај на локацији

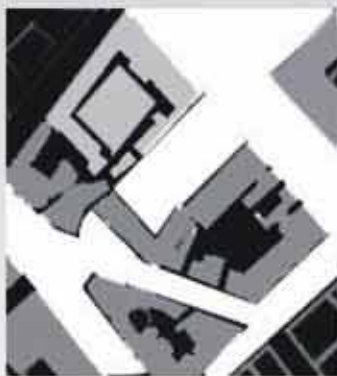
Функционална структура

Положај у мрежи јавних простора

Физичка структура-пуно-празно

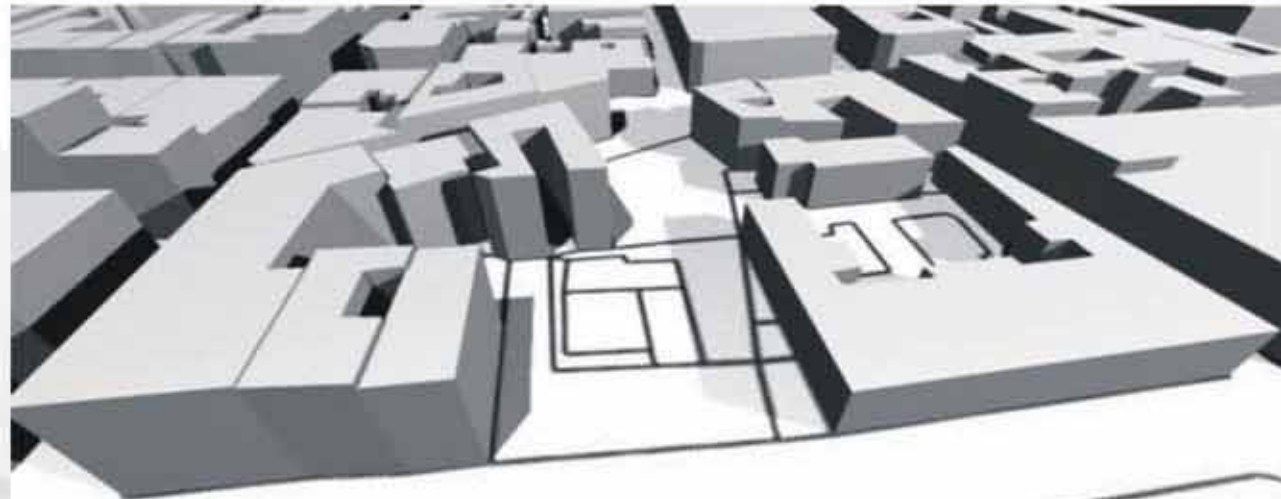
Легенда:
Отворени јавни простор
Затворени јавни простор
Комбиновани простори (само - празнина)

На простору данашњег платоа још у 19. веку налазило се римско купатило- терме. Током радова на подизању нове зграде филозофског факултета 1974. године пронађени су

остатци римских терми. У циљу заштите архитектонског наслеђа полукружни зидови терми реконструисани су тако а одговарају урбаном мобилијару за седење.

За време Турске владавине на овом простору налазио се хан (гостиница и преноћиште). Након ослобађања Београда од Турске владавине на овом месту подигнут је хотел Империјал.

Са обзиром да се хотел налазио у непосредној близини велике пијаце (данашњи Студентски трг) гости су били углавном домаћи и инострани трговци. Значајном реконструкцијом 1974. године простор добија данашњи облик.

Плато је мултифункционалан простор. Место одвијања различитих активности догађаја, место комуникације окупљања, трговине, одмора... Највећи број активности везан је за образовање и културу. Поред филозофског факултета, ту се налазе и две значајне књижаре (Плато и Универзитетска Књижара). Плато је одувек био и место слободне уличне трговине. Наткривени прилаз из Кнез Михајлове улице годинама је препознатљив по продаји половних књига, часописа, стрипова... На платоу своје место налази и екстремни спорт. У вечерњим сатима део простора постаје место изазова и доказивања младих ролера и скејтера.

Слободно се може рећи да уређеност и опремљеност простора не одговара у потпуности његовом карактеру. Урбани мобилијар није довољно одржаван и прилагођен самом простору. Сам простор захтева много модерније и атрактивније елементе опреме материјал дизајн, ефекат...

киосци у Васиной улици онемогућавају целовито сагледавање простора

бочна фасада Капетан Мишиног здања која уоквирује простор деградирана је многим графитима

корисници / активно дешавања

Ризици

Као што је већ речено функција Плато-а је сама по себи довољно јак мотив који привлачи најразличитије категорије корисника у свако доба дана. Самим тим простор има далеко веће могућности за покретање многих активности и дешавања. Са обзиром на велику концентрацију и активно коришћење образовно-културних садржаја простор Плато-а пружа изузетне потенцијале за афирмацију савремених културних и уметничких дешавања.

У процесу ПАПС простор Плато-а свакако заузима значајно место. У неком систему простора и догађаја који изводе град на реку плато је место ИНФОРМАЦИЈЕ. Место- простор које пружа низ различитих могућности за афирмацију самог пројекта. Свако ко се креће овим простором сигурно је био тренутак пре (или ће бити тренутак касније) врло близу неком од праваца који воде ка реци тако да свако од њих врло лако може бити укључен у процес кретања ка реци.

Потенцијали

Сам по себи Плато је свакако једна од најдоминантнијих просторних целина у ужој градској средини. Централни мотив је сама активност простора. Мултифункционалан простор у коме се свака активност одвија непосредно и спонтано.

У самом простору централно место заузима споменик Петру Петровићу Његошу. Визуелно се издваја мурал, а функционално кафе-књижара Плато

Споменик Петру Петровићу Његошу

Плато испред Филозофског факултета

Плато мурал

адреса: ул. Васа Чарапића
врста: пјачета

Положај у граду

Функционална структура

Легенда:
Отворени јавни простор
Затворени јавни простор
Комбиновани простори (јавно-приватно)

Положај у мрежи јавних простора

Физичка структура-пуно-празно

Историјска грађа

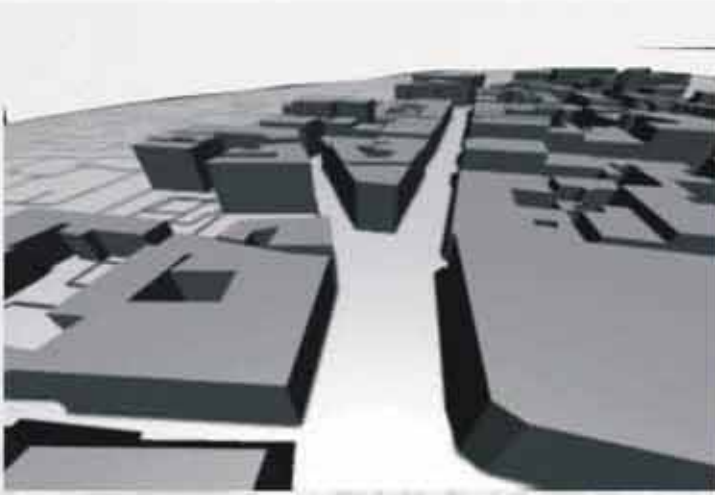
Сам назив Делијска чесма потиче још из времена Турака. У непосредној близини налазила се чесма која је опслуживала делијски конак (простор за смештај турске коњице).

Пресецањем Кнез Михајлове улице и првим урбанистичким плановима уређен је јавни градски простор на укрштању кнез Михајлове и Чика Љубине улице.

Током времена простор је постајао све значајнији како због своје функције, тако и због репрезентативних објеката који су ту подизани.

Чеоу позицију простора око Делијске чесме заузима палата Зора- зграда америчког културног центра који је већ неколико година потпуно неактиван и запустен.

Лепа визуре са простора Делијске чесме ка бочним улицама често су онемогућене нападним и истакнутим рекламама. Тако нпр. улаз у улицу Вука Караџића готово увек је препречен аутомобилом који рекламира неку награду, док су у улици Ђуре Јакшића рекламе разапете између улчних фронтана.

Корисници / активности / дешавања

Улица- као и свака друга, место пешачког саобраћаја, трговине, комуникације, културних дешавања

Улица- као посебно место, место локалних забављача (музика, глума, уметност...)

Потенцијали.....ризици

Простор око делијске чесме свакако је један од најфреквентнијих јавних градских простора. Праћећи формални и неформални садржаји само употпуњују карактер и значај самог простора. Простор пружа идеалне могућности за неформалне уличне активности- локалне забављаче, алтернативне уметнике, необичну уличну трговину...Остаје питање да ли је потребно минималним интервенцијама у простору скренути пажњу на поменуте активности, или је можда боље пустити их да се одвијају потпуно слободно и спонтано.

Посматрани простор има значајне вредности и потенцијале у просторном, функционалном и визуелном повезивању са другим јавним просторима. Може се сматрати и местом одређивања са обзиром да је раскршће неколико улица и неколико потенцијално занимљивих праваца (Плато, САНУ, улица Вука Караџића, ул Ђуре Јакшића, Чика Љубина улица ...).Као посебно занимљива тачка издваја се улаз Кнез Михајлове улице и улице Вука Караџића. На том месту у непосредној смо вези са два значајна јавна простора- две галерије, са тог места пружа се лепа визура низ улицу Вука Караџића, а ту смо и у непосредној близини привлачних садржаја у поменутој улици. (ресторани, кафићи, галерије...)

Кардинали-реперна места

Сам простор је врло препознатљив и репрезентативан. Постоје многи елементи који се истичу што својом позицијом, функцијом, уметничком вредношћу...

- Делијска чесма
Чесма која данас постоји је трећа Делијска чесма. Подигнута је 1988. Године по нацртима арх. Александра Дерока. Прва Делијска чесма налазила се на простору данашње Делијске улице и била је саставни део делијског конака (простор за смештај турске коњице). Друга чесма налазила се неких 50 м даље од данашње- на углу Кнез Михајлове улице и улице Вука Караџића.

1. мала пирамида са географским координатама Београда
2. репрезентативни елементи фасада околних објеката - балкони, венци, скулптуре ...
3. палата Зора (зграда Америчког културног центра)
4. зграда Српске академије Наука и Уметности

1

2

Положај на локацији

Функционална структура

Легенда:
Отворени јавни простор
Затворени јавни простор
Комбиновани простори (јавни и затворени)

Положај у мрежи јавних простора

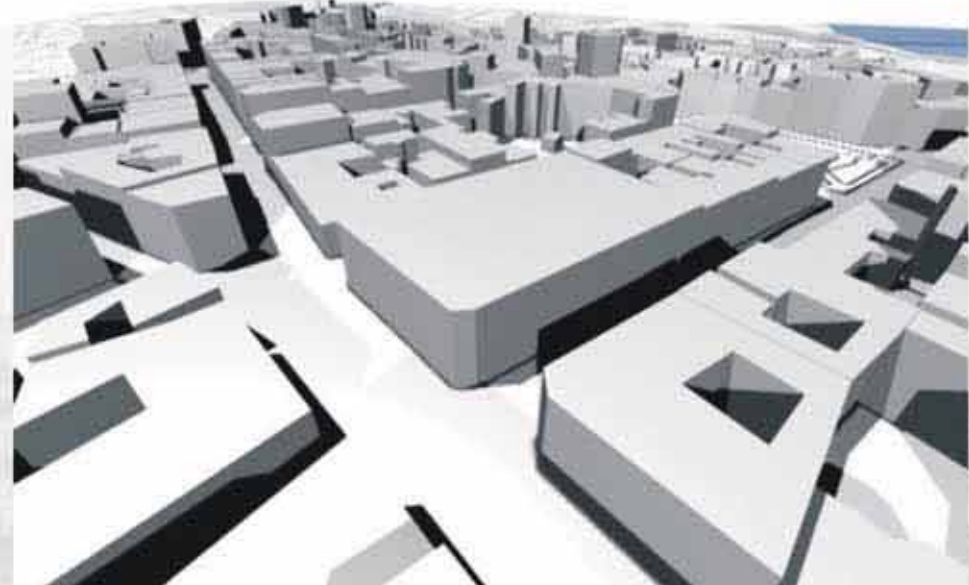

Физичка структура-пуно-празно

Српска академија наука и уметности основана је 1886. године под називом Српска краљевска академија. Као наследник Српског ученог друштва

преузела је његову функцију и место у научном и културном животу, које је неколико деценија раније утемељено у оквиру Друштва српске словесности, првог ученог друштва у српској кнежевини.

ПОТЕНЦИЈАЛИ

Позиција коју зграда САНУ заузима (средишњи део Кнез Михајлове улице) у складу је са јединственим карактером ове установе. Она представља и физичку доминанту у простору и има изузетне позиције сагледавања (из чика Љубине, са Студентског трга, из Вука Караџића). Обзиром на комплексност њене функције, претежно јавног карактера (читаоница, галеријски простори), велики број посетилаца свакодневно борави у згради. У складу са тим али и са чињеницом да се налази на једном од најатрактивнијих јавних градских простора отварају се могућности функционалног повезивања простора галерија и отвореног простора улице (презентације, изложбе из домена науке, уметности, историје).

НЕКАД...

Данас је Академија носилац бројних научних пројеката, који се остварују у сарадњи са научним институцијама у земљи и иностранству. Објекат у коме је данас смештена Академија саграђен у периоду 1923-1924. године, према пројектима архитеката Драгутина Ђорђевића и Андре Стевановића, на земљишту које је поклонио кнез Михајло Обреновић.

РИЗИЦИ

САНУ као највиша научна и културна институција у земљи представља ограничење за активност било које врсте која се доводи у директну везу са њом. Тако да свако дешавање које се организује у оквиру САНУ мора оправдати ниво ове установе. Са друге стране зграда у којој је смештена има изузетну историјску, архитектонску и културну вредност, стога се амбијент око ње мора томе прилагодити.

ДАНАС...

Српска Академија наука и уметности највиша је научна и уметничка установа у земљи. Целокупна њена активност организована је у оквиру засебних јединица, одељења и института (који делују у Београду и Новом Саду). Одељења су формирана као основне јединице научног или уметничког рада у Академији, специјализована за једну или више наука или уметности. Тренутно делује укупно 8 одељења. Институту су посебне формације које се баве научно истраживачким радом у оквиру 10 целина.

ЈЕДИНИЦЕ САНУ ОБУХВАТАЈУ:
-Библиотеку САНУ-једну од најбогатих београдских библиотека
-Архив САНУ-са изузетно богатом грађом за проучавање историје Београда
-Галерију САНУ-предвиђну за организацију већих студијских изложби научног, уметничког и културног значаја
ЕНТЕРИЈЕР ГАЛЕРИЈЕ САНУ
-Галерију науке и технике-у којој се организују мање изложбе из свих области науке и технике, као и предавања, презентације, промоције књига, приказивање научних филмова.

АКТИВНОСТИ, ДЕШАВАЊА

Врхом зграде доминира статуа грчке богиње победе и успеха- **Нике**, која у тријумфалној пози, на прапцу брода, са два венца овенчава **Индустрију** (мушкарца са индустријским точком) и **Трговину** (оличену у виду Меркура, римског бога трговине). Лево и десно од богиње победе Нике налазе се две фигуре жена са децом која симболизују будућност.

РЕПЕРИ

Испред зграде САНУ у Кнез Михајловој улици обележене су **координате Београда**. Град се налази на 44°49'14" северне географске ширине и 20°27'44" источне географске дужине, на надморској висини од 116,75 м.

РЕПЕРИ

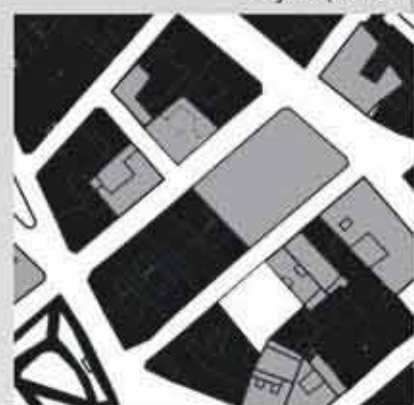

Положај на локацији

Функционална структура

Легенда:
Отворени јавни простор
Затворени јавни простор
Комбиновани простори (јавно приватно)

Положај у мрежи јавних простора

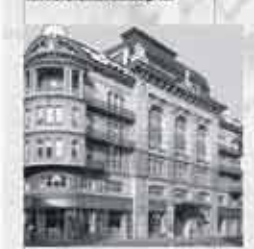
Физичка структура-пуно-празно

Улица Буре Јакшића
Активност:

Буре Јакшића је мала улица на потезу од Кнез Михајлове (Делијске чесме) до Царице Милице (парка на Топличиним венцу). Предвиђена као приступна улица ниског је интензитета колског саобраћаја и намењена је пешачкој комуникацији део којим излази на Кнез Михајлову је нешто репрезентативнији и чине га зграде САНУ и задужбина Николе Спасића. Централни део је комерцијалног карактера тржни центар ПРИМА, гараже и остали комерцијални садржаји у приземљима. Део према парку на топличинима венцу је стамбеног карактера. У летњем периоду овај простор је окупиран летњим баштама испред тржног центра тако да је колима доступна само половина улице.

Кардиналије:

Галерија науке и технике - улаз из Буре Јакшића, у којој се организују мање изложбе из свих области науке и технике као и предавања, презентације, промоције књига, приказивање научних филмова. Стална поставка укључује предмете везане за историјски развој науке и технике на нашем простору (прве апарате, машине).

Паркинг простор у улици Буре Јакшића

Парк на Топличиним венцу на месту некадашњих винограда из 18. века, где се Гаврило Принцип први пут договарао у вези атентата на аустроугарског принца. Данас се на том месту налази банатска чесма, рад вајара Милорада Бербакова из 1989. године и споменик Војводи Вуку из 1936. године.

Делијска

Површина Делијске улице, испод реперне црте, попримила је интимну и ушушкану природу и створила осећај издвојености. Напољу, бука и брзина безличне комуникације која долази и одлази, али не припада ниједном месту. Унутра, утихнутост и човекомерност простора. Ово је коначни производ саобраћаја, ово је место на које вас саобраћај доводи.

Капацитет

Визуелно ограђен простор, мало неба и растиње стварају унутрашњи живот; место у коме се има осећај припадања. Један од најмоћнијих агенаса обједињавања и спајања градског простора и стварања осећаја бивања овде, је тло. Оно мора да допринесе граду свој сопствени тип драматике. Посебно битан за овај простор је његов квалитет ширине и простирања јер се поплочавањем целе улице може постићи осећај просторности. Тло се може посматрати и као шара заснована на функцији. Артикулисање кретања повећаним контрастом површина за последицу има усмеравање и успостављање конвенција понашања.

Битан елемент целокупног утиска простора је и прикладност средстава јавног оглашавања (реклама). Та прикладност извире из узајамног постовања и она никада не гуши; то је пре самоизражавање у цивилизованом оквиру.

Ризици

Оно што је за неке осећај безбедности, за друге је оличење досаде или заробљености. У ограђеном простору око реагује на чињеницу да је потпуно окружено. Реакција је статична јер приказ остаје исти од уласка до изласка из простора. Зграде које стоје управно на наш поглед не дозвољавају да размишљамо о очекиваној путањи, о човековој процени тога куда може да хода. Оне се супротстављају људској радозналости природи и тежњи за непознатим.

Делијска улица

Изненађење и зајрејашћење су реакције изазване специфичним урбаним склопом, а не појединачним објектом. Простор настао између се доживљава као нешто што има својствени живот мимо зграда које га стварају. Дрво је најзначајнији елемент овог микроамбијента. Без ограда које изазивају депресиван осећај забране, осећај да је човек стиснут без правог разлога, дрво има онај асоцијативни шарм зашварања и пријатне интимности без инфериорности и клаустрофобије, осећај простора у који може да се уђе и који може да се напусти. Дрво као органски елемент драматичног сјаја са грађевином функционише у виду добуне концепције или као позадина која је истиче. Пошћуно изолован у урбаној матрици, без визуелног нагвештаја шта је иза, амбијент располаже само звучном асоцијацијом положаја (црквена звона).

Поштенцијали:

Положај ове улице је значајан јер повезује два изузетно посећена градска отворена простора (Кнез Михајлову и Топличин венац-парк). Можда највећи поштенцијал овог простора јесте управо ова веза и усмеравање кретања ка парку Косанчићевом венцу, реци. Постојање комерцијалних садржаја али и отвореног паркинга простора који је ужем околном подручју неопходан доприноси његовој фреквенцији. Она је највећа у летњем периоду када се овај отворени простор највише користи пуштем летњих башти околних кафића када је тај део улице затворен за колски саобраћај.

Ризици:

Караактер активности смешених у овој улици својим прашћем садржајима рекламама озбиљно нарушава амбијент отвореног простора. Оне су заправо праве физичке доминанте најубадљивији делови у простору који засењују присуство осталих активности некомерцијалног садржаја. Присуство колског саобраћаја и паркирање ван предвиђеног паркинга простора оштећава пешачку комуникацију, сагледавање простора и утиче на доживљај. Значајно присуство активности ситановања ограничава, шј, условљава било какву интервенцију у физичком и функционалном смислу на отвореном и затвореном јавном делу простора.

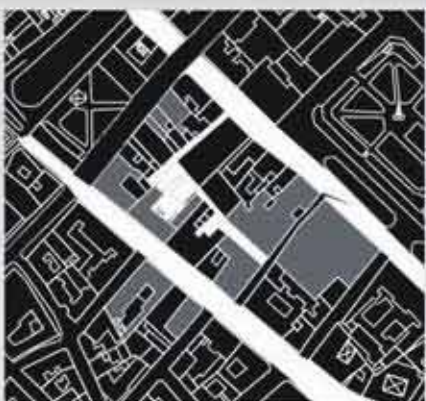

Положај на локацији

Функционална структура

Легенда:
 Отворени јавни простор
 Затворени јавни простор
 Комбиновани простори (лифт, ступиште)

Положај у мрежи јавних простора

Физичка структура-пуно-празно

Паркинг иза ЦеоТер-а

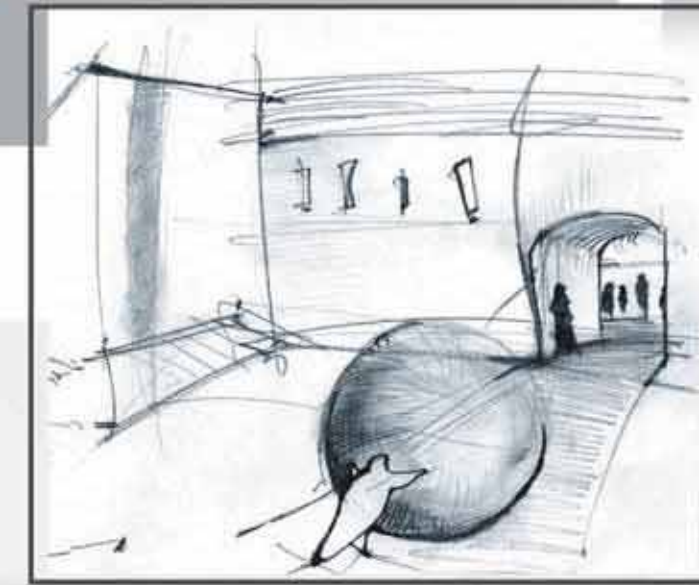
Чиста улична сцена Кнез Михајлове уистину је оживљена луком који <гута поглед> пешака увлачећи га у непознато. Континуална права линија улице бива преобраћена у површину, а пут у место. Вредност догађаја је у мистичном, у томе што зароби поглед не дозвољавајући му да исклизне у даљину што би као резултат дало досаду. Поетика града је ту, али у нашој презаузетости у животу мора да нам се на њу привуче пажња. Дубока сенка је та која скрива непознато, мистерију града, и подиже поглед са врхова ципела.

Коларчев Народни универзитет (Студентски трг 5), назван по имену Илије Милосављевића Коларца, трговца и народног добротвора који је основао фонд за помагање књижевности (1861), а 1877. године цело имање оставио је за подизање српског универзитета, на основу чега је 1924. године подигнута зграда (арх. Петар Бајаловић) позната као задужбина Илије М. Коларца, која је почела са радом 1932. године. Данас ова установа представља веома значајан културни чинилац у граду, њена је делатност вишеструка, а одвија се преко Центра за предавачку делатност, Центра за музику, Центра за наставу страних језика (основан 1933. год.) и Центра за издавачку делатност. Једина сала у граду наменски пројектована као концертна дворана, налази се у овој задужбини. Галерија КНУ представља такође значајну установу за развијање ликовног живота Београда.

Поглед на улицу 1300 Каплара, из које се може ући у унутрашњост блока (лево).

Потенцијали
Потпуна окруженост амбијента околним зградама ствара фантастичан осећај изолованости од гужве и метежа Кнез Михајлове и Васине улице. Затварајући видик високим забатним зидовима, простор пешака уводи у спољни свет само узаним пролазима који побуђују осећај непознатог, бескрајног, мистериозног или скривеног пружајући само делић слике са плочника у журбаног света. У таквој окружености, усамљеност и пространост неба постају ближи пешаку. Он размишља о путањама иза, замењујући стазу небом. Узајамно деловање Овде и Тамо произвело је облик емоционалне напетости који од неба чини бескрај.

Ризици
Разним категоријама, различитим карактерима грађевина у разним стиливима и материјалима, међуоднос засебних ентитета овог простора може да доведе до стварања крајње позитивне урбане драме. Међутим, потпуна неочуваност објеката и запуштеност партера, буди нелагодан осећај тескобе и заробљености, при чему нам све предности амбијента измичу из свести.

Положај на локацији

Функционална структура

Легенда:
 Отворени јавни простор
 Затворени јавни простор
 Комбиновани простори (јавни + приватни)

Положај у мрежи јавних простора

Карта пуно-празно

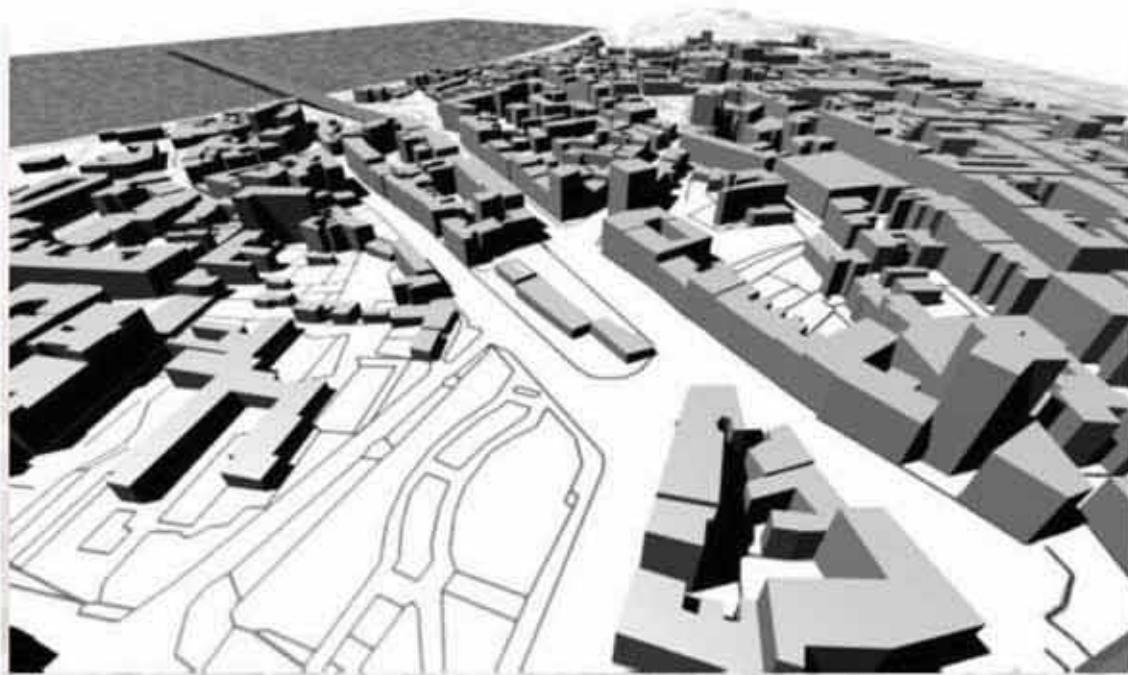
О историји Теразија
 Настојећи да Теразије добију европски изглед градске власти су расписале конкурс. Прихваћен је пројекат Владимира Дучића. Радови су обављени 1911.

И 1912. под надзором прве жене архитекте у нас Јелисавете Начић. Све указује да је она унела своје иновације реконструкцију Теразија које су уместо ранијег

централног коловоза са више малих скверова добила два бочна коловоза са трамвајским колосеком између којих су изведени укрсни скверови,

кружно и пешачко острво са фонтаном и водоскоком и посебноприликом последње реконструкције острво са подземним уређеним тоалетима.

Теразије коначан облик добијају 1947. Када су уклоњени скверови и трамвајске шине. Данас Теразије су центар друштвеног живота Београда

Теразијска чесма подигнута је 1860. по налогу кнеза Милоша за време његове друге владе у част кнежевог повратка на српски престо. Због велике реконструкције Теразија 1911. премештена је на Топчидер одакле је 1975. враћена на Теразије. Спада међу најзначајније јавне споменике Београда из 19. Века. Осмислио ју је и сазидао каменорезац Франц Лоран.

ПОТЕНЦИЈАЛИ

Теразијска Тераза са једне стране повезује Теразије а са друге Зелени венац чиме представља значјну транзитну и рекреативну површину. Са врха Теразијске терасе пружа се ВИЗУРА ка Новом Београду која је била интересантна за многе конкурсне задатке и решења.

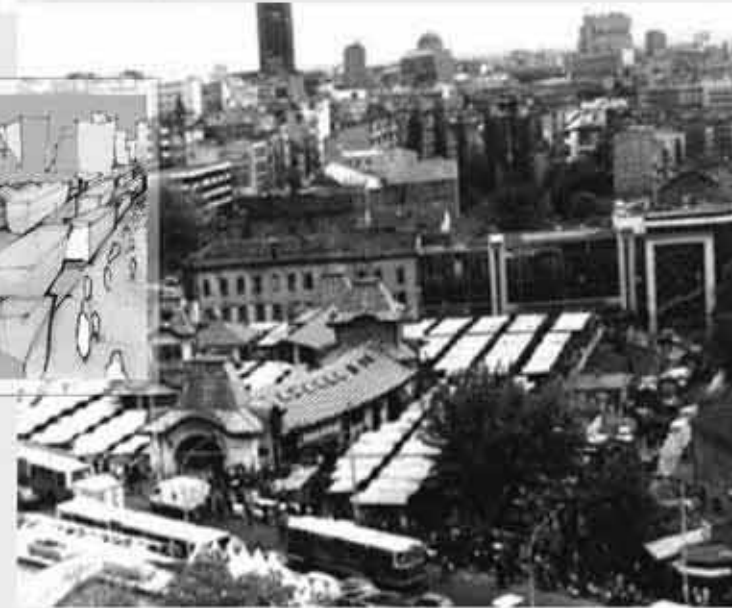
Појас уз Саву не садржи осим пешачке и бицикличке стазе ништа што би привукло посетиоце да изађу на реку. На том месту постоји низ стоваришта и складишта поред пруге који стварају контраефекат -уместо да привлаче људе они их одбијају.

Пијаца Зелени Енац настала је на ободу баре која је постојала почетком прошлог века. Прво је одлучено да се на том месту подигне позориште, а радови су започети 1852. по пројекту италијанског архитекте Касана. Следеће године, стручна оцена бечког архитекте Баумгартена запрепастила је све: читав објект срушиће се у року неколико месеци или година услед нестабилног тла. У међувремену је Касано наплатио свој рад и вратио се у Италију. Од позоришта на Зеленом венцу се одустало а предвиђање се остварило. Касније (1926.), на истом месту изграђена је пијаца Зелени венац која је задржала исти изглед до данас. У овом тренутку Зелени венац је велико раскршће и место сусрета људи.

Раскршће концентрација спона сусрет окупљање

Положај у граду

Функционална структура

Легенда:
 Отворени јавни простор
 Затворени јавни простор
 Комбиновани простори (отворено-затворени)

Положај у мрежи јавних простора

Физичка структура-пуно-празно

SREMSKA

Добро посећен плато у Сремској је ипак због неуређености негатив овог простора, који свакако такав не може представљати репрезентативни део центра града. Његова локација и велика слободна површина нуде низ могућности за даљи развој и искоришћеност ове локације.

Тржни центар на углу Сремске наспрот платоу, недовољно је искоришћен и запуштен, са слабом посећеношћу, као опозит јакој проточности Сремске. Преуређењем и оживљавањем овог великог јавног простора може се повећати атрактивност овог подручја.

- Трговина
- Пословање
- Концентрација

Сремска улица представља јак пешачки правац који повезује Кнез Михаилову улицу и Зелени венац. Активан је и мирујући саобраћај (паркирање). Објекти су трговинско пословног карактера: тржни центар плато сремска, који наменски привлаче људе.

Плато Сремска представља врсту отвореног тржног центра који привлачи велики број људи (за сваки џеп).

негатив овог подручја су неискоришћене парцеле дуж улице Маршала Биријузова, на којима се налазе монтажни приземни објекти са неуређеним двориштима.

Различитост
 Разноврстност
 Контрасти

Степениште излази на улицу Маршала Биријузова тј. На нишу која се ту налази. Простор је оремљен зеленим површинама, дрвећем, стазама... Користе га искључиво локални становници и то за прилаз месту становања, шетање кучића, трешење тепиха...

Маршала Биријузова је мирна улица слабог интензитета колског саобраћаја са изузетно slabим пешачким саобраћајем. Околни објекти су претежно стамбени са минимумом централних функција локалног карактера.

адреса: Маршала Биријузова
 врста: ниша

Положај на локацији

Функционална структура

Легенда:
 Отворени јавни простор
 Затворени јавни простор
 Комбиновани простори (јавно-приватно)

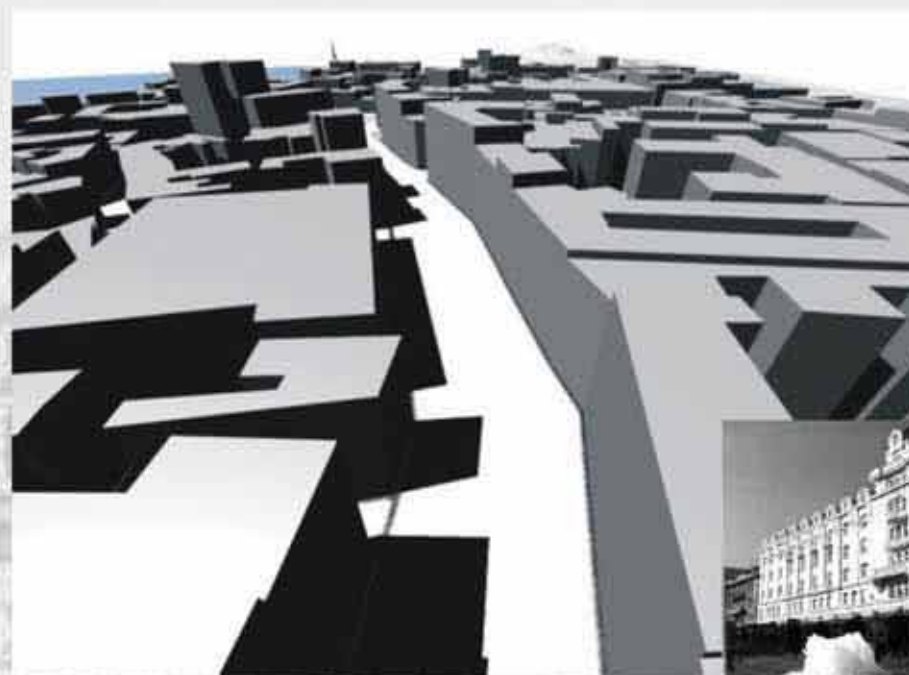
Положај у мрежи јавних простора

Физичка структура-пуно-празно

Руски цар

Детаљ

-Галерија графичког колектива је основана 1949. године и приказује углавном графичке али и изложбе из ликовних и примењених уметности (графике, керамика, стакла). Колекција галерије представља преглед савремене српско-црногорске графике.

City Pasage - захваљујући смештају овако атрактивног садржаја у непосредну близину главног пешачког правца Кнез Михаилове улице, дошло је до активирања целог подручја Обилићевог венца. Око њега су се концентрисали и бројни други атрактивни услужно-трговински садржаји, који су постали главни магнети велике концентрације људи.

ФУНКЦИЈЕ У ОСНОВИ
 Колски саобраћај у улици Обилићев венац је активан до Гараже, док у зони око Тржног центра City Pasage спонтано претворен у пешачку зону (и мирујући саобраћај-паркирање) која се надовезује на пешачку зону Руског цара. Тиме је промењена сама функција улице, која постаје место окупљања људи ради забаве, одмора, сусрета, трговине (тржни центри, кафићи). Објекти око Руског цара и пешачко дела Обилићевог венца (до Гараже) су претежно услужно-трговинског карактера, а даље према Змај Јовиној су пословно-стамбени објекти.

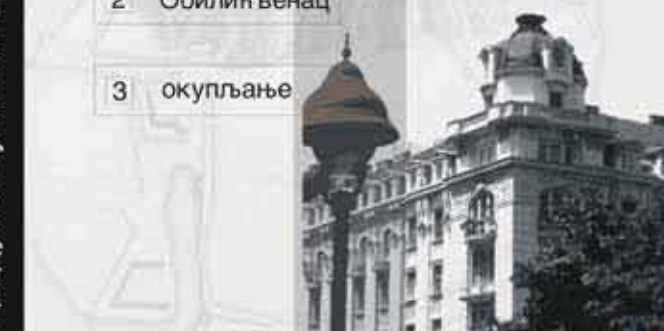

Потенцијали

-Цео простор је изузетно искоришћен и жив, што је идеално за активирање суседних улица Маршала Бирјузова и Змај Јовине улице.
 -ово се може постићи већ постојећим пролазима, кроз City passage и поред Гараже, који повезују ове улице.

у продужетку ТРГА РЕПУБЛИКЕ

- 1 Руски цар
- 2 Обилић венац
- 3 окупљање

Хотел Руски цар подигнут је 1924-26. године по пројекту архитекте Петра Поповића. У приземљу се истиче шест пластичних хералдичких медаљона са руским царским грбом. Познат је по пријатним баштама и доброј услузи.

ОБИЛИЋЕВ ВЕНАЦ

Положај на локацији

Функционална структура

Легенда:
Отворени јавни простор
Затворени јавни простор
Комбиновани простори (јавно-приватни)

Положај у мрежи јавних простора

Физичка структура-пуно-празно

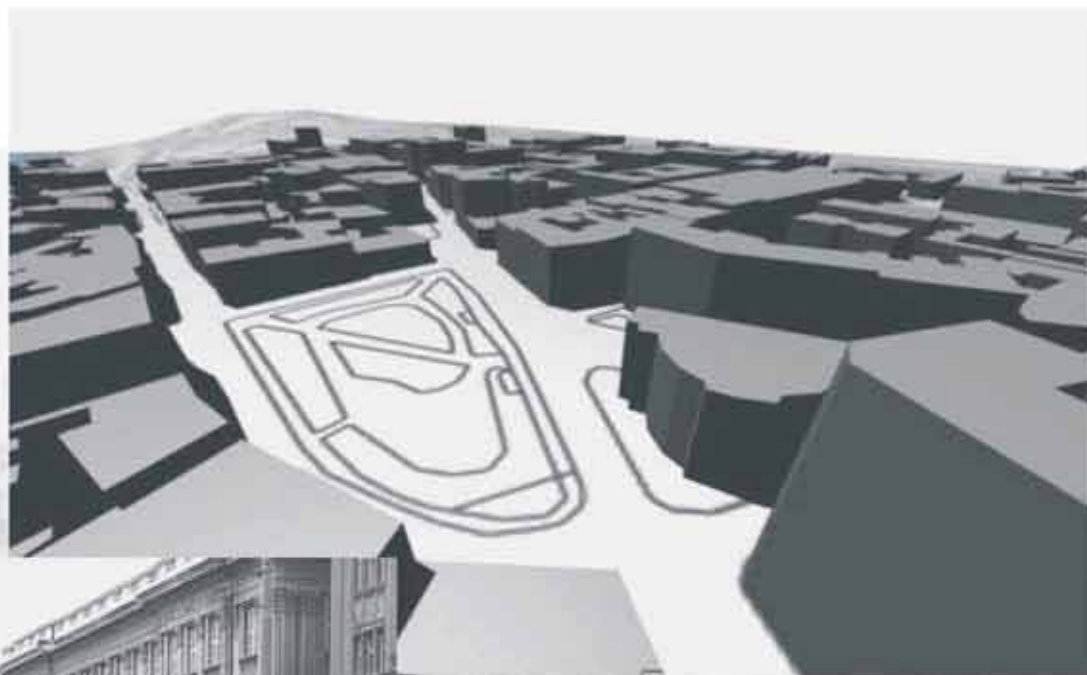

Овим простором својевремено је пролазила линија шанца- рова који је одвајао градску варошод остатка насеља. На месту данашњег парка налазиле су

се баште и воћњаси. Планом Емилијана Јосимовића из 1869. године, овај простор је уређен као парк. Поменути план представљао је спој геометријске

матрице и локалне традиције, тако да је на овом простору постојала неправилна мрежа улица и блокова- венци, паркови... Свакако занимљив податак је

да је у овом парку Гаврило Принцип донео коначну одлуку око извршења убиства Сарајевског атентата

- недостају елементи урбаног мобилијара који би привукли већи број локалних становника да користе парк. Осим пар клупа и чесме не постоји ништа друго што би на пример деца користила за игру, старији за рекреацију... Никада није ни

било таквих детаља тако да су је деца одувек било занимљивије да се играју по оближњим унутрашњим двориштима, а парк је увек остајао празан и пуст. - лоше осветљење самог парка. У вечерњим часовима парк је потпуно неосветљен и неприметан.

Парк користе углавном локални становници за одмор, игру, извођење кучића... и по неки случајни пролазник. Колски саобраћај у околним улицама понекад је нешто интензивнији, поготовто правац који води ка Бранковој улици. рекреација- локални становници (игра, одмор, шетање кучића...)

корисници / активности / дешавања

У мрежи улица и јавних простора који воде ка реци парк на Топличном венцу има изузетно значајну позицију. На парк излази чак 8 улица, од којих 5 доводи потенцијалне кориснике из правца Кнез Михајлове улице, док само 1 одводи потенцијалне кориснике, ниже ка Косанчићевом венцу и реци. На правцима који воде ка парку пешачки саобраћај

је задовољавајућег интензитета, међутим сва активност се прекида непосредно пред парком. Увођењем неког дешавања, догађаја, визуелног ефекта ... део активности се врло лако може пренети на сам парк, а можда и продужити на правац који води ка Косанчићевом венцу.

парк са околним објектима и улицама чини изузетно лепу амбијенталну целину везе између парка и околних улица су и визуелно квалитетне. Изузетно занимљив потенцијал простора је непосредна веза са Музејом примењене уметности. На различите начине

- кардинали:
1. споменик Војводи Вуку
 2. Бантска чесма
 3. бензинска пумпа Југопетрол

Налази се у парку на Топличном венцу, подигнут је 1936. године на двадесетогодишњици погибије војводе Вука, команданта Добровољачког одреда на Солунском фронту. Дело је вајара Ђорђа Јовановића.

отворени простор- парк се може укључити у активности и догађања везана за сам музеј. Треба напоменути да је значајна и непосредна веза парка и хотела Палас. Данас хотел није толико активан, али свакако ће у ближој или даљој будућности бити далеко активнији, самим тим и парк ће бити занимљивији са туристичког аспекта.

Положај на локацији

Функционална структура

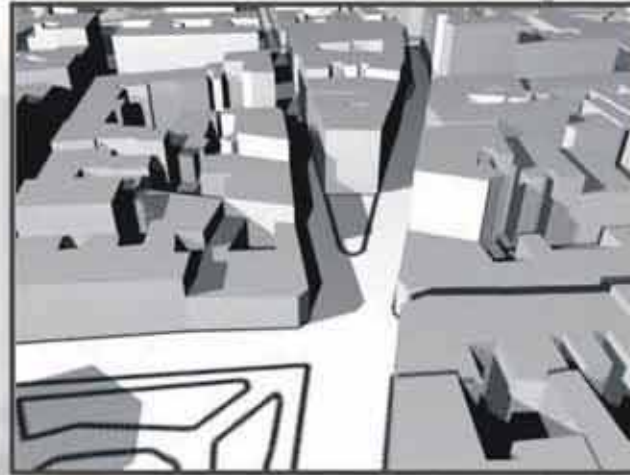

Легенда:
Отворени јавни простор
Затворени јавни простор
Комбиновани простори (пешачко - зеленило)

Положај у мрежи јавних простора

Физичка структура-пуно-празно

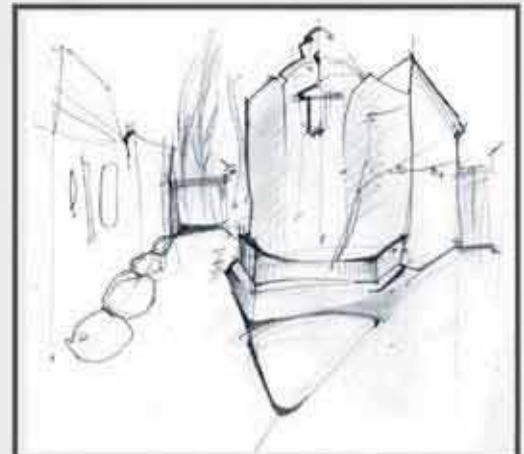
Пјачећа као завршетак блока представља вид оживљавања града кроз однос посматрања "раме уз раме". Сјављајући две слике - двориште и зграду - на ум у исто време, осећа се јасан контраст и град постаје видан у ширем смислу, иако да посматрачу не промакне неособен и инерџан. Зашворен видик са једне стране, посматра зграду, а онда Вас позива да сјанете и да јој се дивите. Са друге стране прозрачна преграда зеленила повећава осећај "бивања овде", чинећи сјајни свеј у одговарајућој мери далеком - доушћиа визуелну везу, а сиречава физички прилаз.

Потенцијали

Геометрија простора пружа широке могућности организације догађаја у простору. Добра сагледљивост са различитих страна и интензивни пешачки токови дају могућност за постављање репера локалног карактера. Ефекти линија објеката варирају од извесности платана до чипкастог растиња. Геометрија грађевине иде руку под руку са фантастичном биолошком геометријом тако пријатно људском оку. Међутим, овде је отворено и место за улогу јединке - скулптуре. Такви ефекти градског пејзажа претпостављају врло непосредан однос између посматрача и његове средине и шта више, такви ефекти су пожељни као циљ.

Ризици

Посматрани простор по својој величини одговара пјачети, али недовршеност амбијента и недостатак препознатљивих специфичности (духа места) не дозвољавају да се он доживи као посебна спољна просторија са тродимензионалним тапетама, већ пре као место које својом скромном величином само истиче велелепност парка. Његово дрвеће на бетонираној подлози изгледа као цвеће на столу, наспрам слободне раскоши природе. Ограда којом је део простора ограђен има потпуно дефинисан утицај на пешака, производећи осећај неуобичајене спутаности и притиска, који је у потпуном раскораку са неометаном визуелном везом са парком.

Положај у граду

Функционална структура

Легенда:
 Отворени јавни простор
 Затворени јавни простор
 Комбиновани простори (пешачко - возила)

Положај у мрежи јавних простора

Физичка структура-пуно-празно

Улица Вука Караџића је улица локалног карактера са малим интензитетом колског саобраћаја и доминанцијом пешачком комуникацијом. У горњем потезу (од Студентског трга до Кнез Михајлове улице смештени су објекти образовног карактера (Капетан Мишино Здање, данас Ректорат Београдског универзитета, Филолошки факултет, Хемијски институт). Средишњи део улице (од Кнез Михајлове до Улице Царице Милице) окружују објекти културног, пословно-комерцијалног и стамбеног карактера (САНУ, ресторан Вук, галерије, антикварнице, кафићи, пословни простори у приземљима). Овај део улице је нарочито атрактиван у летњем периоду због бројних летњих башти кафића и рестрана, тако да је у том периоду посећеност изузетно висока. Доњи потез (од Царице Милице до Топличиног венца) карактеришу Музеј примењене уметности и парк са спомеником Војводи Вуку. Ово је уједно део улице са најинтензивнијим колским саобраћајем у свим годишњим периодима.

Кардинали:

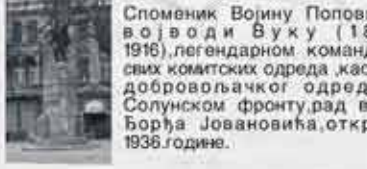
Улаз у двориште Капетан Мишиног Здања, данас Ректората Београдског универзитета, простора који је посебно атрактиван лети због организације различитих културних манифестација на отвореном (БЕЛЕФ....)

Српска Академија наука и уметности, значајна функционална и физичка доминанта у простору. Галерија САНУ као најатрактивнији и најпосећенији простор у околици зграде смештена је на углу Кнез Михајлове и Улице Вука Караџића.

Зграда грађена као кућа адвоката Јакова Челебановића 1925/1926. године. Од 1950. овде је смештен Музеј примењене уметности који прикупља, проучава и чува предмете и трагу која сведочи о развоју појединих грана примењене уметности, првенствено са подручја делатности српског народа. Музејска поставка приказује богате збирке метала, костима, керамике, графике и индустријског дизајна.

Споменик Војину Поповићу - војводи Вуку (1881-1916), легендарном команданту свих комитских одреда, касније и добровољачког одреда на Солунском фронту, рад вајара Борња Јовановића, откривен 1936. године.

Потенцијали:

Улица Вука Караџића је врло битан правац у мрежи јавних подручја централног градског језгра. Горњим потезом остварује се веза Студентског трга са Кнез Михајловом улицом и двориштем Ректората. Визура која се са Студентског трга пружа на репрезентативно здање САНУ, затим низ Кнез Михајлову на палату Зора и Калемег дан, бројни пасажни и атрактивни садржаји у приземљима објеката чине посебним доживљај кретања кроз овај простор и интензивирају пешачку комуникацију у њему. Покренута визура тј. сагледавање фронта хотела Палас под углом као нагавештај посматрачу за неко ново дешавање у наставку кретања чине овај правац једним од најкардиналнијих којим се центар града спушта на реку. Наглашавање овог правца кретања (ка реци) у сарадњи са већпостојећим активностима комерцијалног и сличног карактера чини највећи потенцијал овог простора. Организација активности на простору Капетан Мишиног здања, у Кнез Михајловој, у средишњем делу Вука Караџића (унапређење визуелног доживљаја бољом опремљеношћу простора), промовисавање простора парка на Топличиним венцу и Музеја примењене уметности (посебном врстом културних активности на отвореном) чине серију догађаја којима се овај правац потенцира.

Ризике:

Како је улица Вука Караџића приступна улица из које се прилази важним саобраћајницама у центру града, то је и постојање колског саобраћаја у њој неминовност. Као последица тога јавља се прекоупираност простора намењеног пешацима паркираним возилима која не само да отежавају комуникацију већ нарушавају амбијент овог простора и доживљај кретања кроз исти. Томе доприноси и лоша очуваност и опремљеност фасада и отвореног простора. Оно што овај простор чини највише атрактивним су квалитет и разноликост активности (садржаја) којима се приступа из ове улице. Уједно су оне и ограничење за организацију нових, јер ће свака од њих морати адекватно да се уклопи и да делује у складу са осталима.

Горњи потез улице Вука Караџића

Средњи потез

Доњи потез

Положај на локацији

Функционална структура

Легенда:
Отворени јавни простор
Затворени јавни простор
Комбиновани простори (отворени + затворени)

Положај у мрежи јавних простора

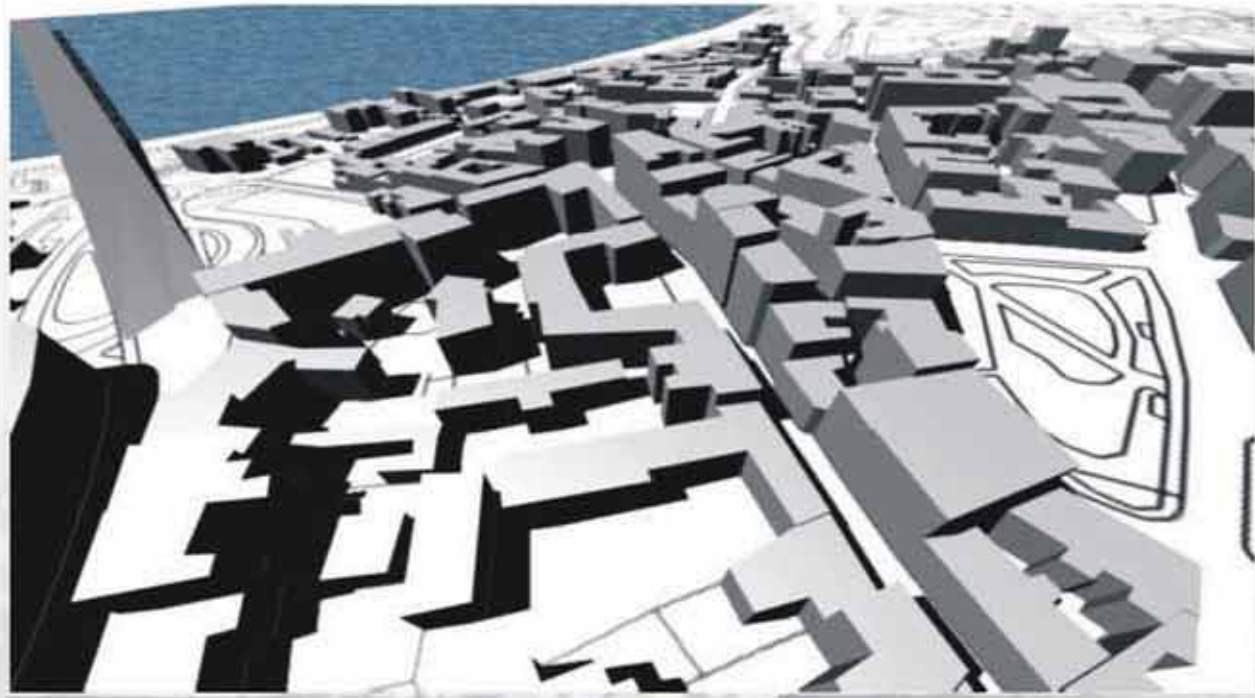
Физичка структура-пуно-празно

На посматраном подручју поред јавних простора постоје и простори који су званично јавни- али су ипак далеко више стамбеног карактера. Углавном их користе локални становници, ретко

кад неко други, неки случајни или намерни пролазник.... На простору између Топличиног Венца и Бранковог моста налази се више таквих простора, пре свега занимљивих по својој

различитости, систему међусобног повезивања и непрестаној промени доживљаја простора...

потенцијали / ризици:

Посматрани простори не могу се директно укључити у процес кретања тј. силаска града на реку, али би требало водити рачуна да буду у визуелној вези са значајнијим јавним просторима. Сваки локални становник је потенцијалан учесник пројекта, и на посредан начин мора бити укључен у систем јавних простора и догађаја који воде ка реци.

У сваки значајнији пројекат унапређења посматране територије требало би укључити локалне становнике, и бавити се и заједничким, полу-јавним простора, а не само репрезентативним јавним градским просторима.

Степениште- пролаз између Топличиног венца и Маршала Биријузове улице. Унутрашњост блока је отворени простор у коме ништа не постоји осим орунутих фасада и запуштених жардињера, простор у коме се ништа не дешава осим испливања графита.

Степениште излази на улицу Маршала Биријузова тј. На нишу која се ту налази. Простор је оремљен зеленим површинама, дрвећем, стазама... Користе га искључиво локални становници и то за прилаз месту становања, шетање кучића, трешење тепиха...

адреса: Топличин Венац
врста: унутрашњост блока,
хаустор, двориште

адреса: Маршала Биријузова
врста: ниша

Од поменутих нише постоји пролаз који води у унутрашњост блока. Простор унутрашњости блока је прилично хетероген и сложен, поред главног простора постоји низ одвојених денivelисаних целина - засебних дворишта и гаража, (заједничких и приватних) повезаних пролазима, степеништима... Хетерогеност простора наглашена је и непрестаном променом материјализације простора- зеленило, бетон, земља, орунуле фасаде, фасаде обрасте пузавицом, шљунак....

адреса: Поп лукина 5
врста: унутрашњост блока

Положај на локацији

Функционална структура

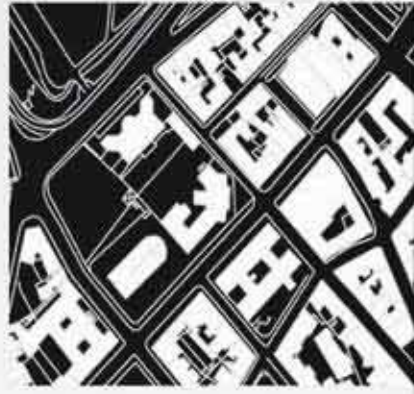

Легенда:
 Отворени јавни простор
 Затворени јавни простор
 Комбиновани простори (јавно-приватно)

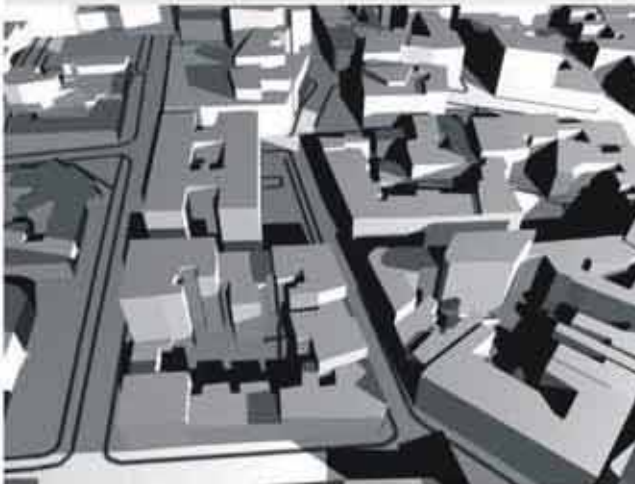
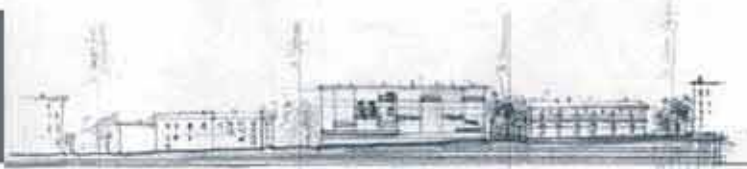
Положај у мрежи јавних простора

Физичка структура-пуно-празно

Подужни и попречни пресек кроз Иван Бегову улицу

Народна банка
 (Краља Петра 12) подигнута је 1889. год. по плановима једног од најпознатијих српских архитеката са краја 19. века, Константина А. Јовановића као управно-административна палата Народне банке Краљевине Србије. Обликована је у стилу италијанске ренесансе са оствареним пуним складом архитектуре, вајарства, сликарства и уметничког занатства у дрвету, камену и гвожђу. Данашњи облик зграда је добила након проширења и доградње изведене у периоду 1922-25.год. према пројекту самог Јовановића. Ова зграда још увек служи својој првобитној намени.

Раскрсница ул. Николе Сјасића и Цара Лазара

Ограђени простор лутајућег типа, који повлачи око и тело од претходног ка следећем, контролишући кретање дељењем градског система на визуелно прихватљиве и целовите количине. Задржава се при том осећај напредовања као и осећај идентификације са простором - "бивања овде".

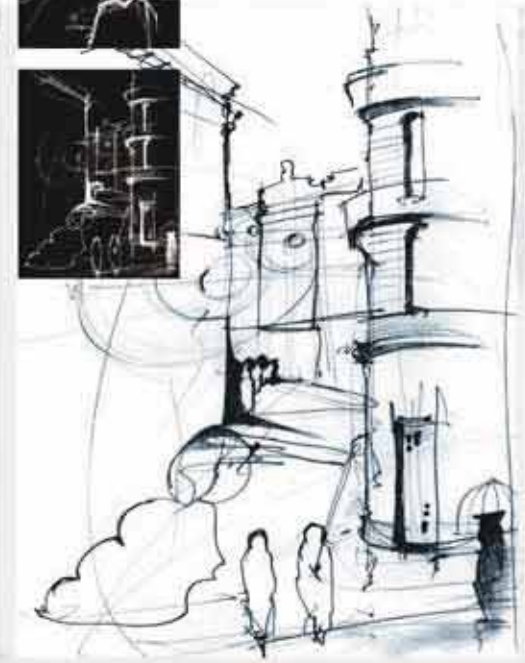
*Пришварње
 Повлачење
 одсујање
 наслућивање*

*град постаје пластични доживљај, пуштовање кроз прилике...
 отвореност и затвореност, уздржаност и олакшање*

Осврћ на историју подручја...

У доба римског Сингидунума, главни градски трг - форум је највероватније заузимао простор зграде Народне банке. На форуму се налазио храм посвећен Јупитеру, а ниже форума, према згради данашње Патријаршије налазиле су се јавне терме. Од 1521. до 1688. године у време Османлијског царства на овом простору налазило се турско гробље.

На углу данашње Делијске и Ускочке улице, у непосредној близини јупитеровог храма, налазио се већи жртвеник, рађен од белог мермера са рељефним сценама везаним за ритуалне обреде жртвовања посвећених животињама.

Ризици
 Манипулација елементима простора, како би се остварио утицај на емоције, има за циљ сагледавање у серији. Иако се пешак креће непроменљивом брзином, он слике града често открива кроз серију трзаја и откровења. Нечистоћа и небрига, као и дотрајалост и неочуваност фасада, нарушавају ову градску сцену која је потенцијално један од најзбудљивијих и најраспрострањенијих извора ужитака.

Положај у граду

функционална структура

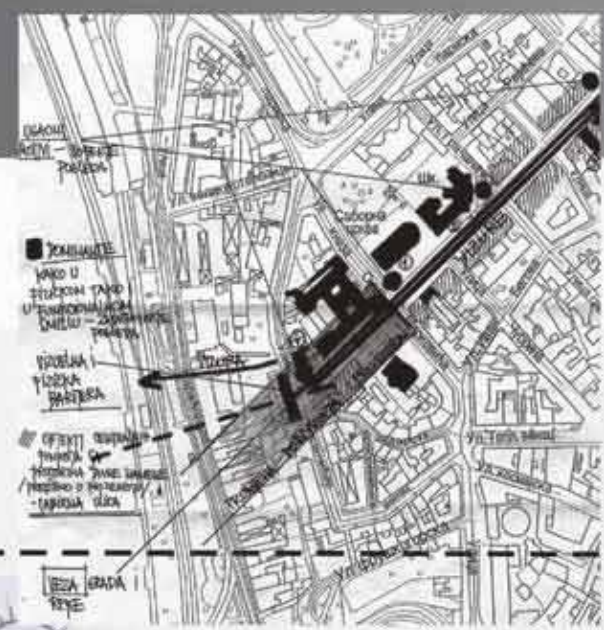

Легенда:
 Отворени јавни простор
 Затворени јавни простор
 Комбиновани простор

Положај у мрежи јавних простора

Физичка структура-пуно-празно

Веома су ретка места у Београду која су кроз више од два века задржала истоветан садржај. Непосредна околна Саборна црква је у том погледу скоро јединствен покатитет.

САБОРНА ЦРКВА КНЕЗА СИМЕ МАРКОВИЦА БР.3
 1837-1845. вероватно по плану арх. Франца Јамкеа

Саборна црква је задужбина кнеза Милоша Обреновића. Посвећена је Архангелу Михаилу кнежевој крсној слави. Градили су је панчевачки "баумајстори" на челу са арх. Константином Радотићем. Обликована је класицистички са изразито барокним торњем (са кога су се први пут чула звона у Београду уопште, фебруара 1830године). Црква је једнобродна са полу кружном апсидом. Иконостас цркве радио је Димитрије Петровић, а иконе за иконостас Димитрије Аврамовић. У њој се налази позната икона Богородице београдске. У цркви се чувају мошти : Кнеза Милоша Обреновића и његових синова Милана и Михајла, кнеза Лазара, митрополита Михаила и Инокентија и патријарха Викентије и Гаврило Дозић. У дворишту су гробови Вука Караџића и Доситеја Обрадовића.

Улица представља директну просторну и визуелну везу града са реком. Присуство реке је у свести али услед разних физичких баријера визууре готово да и не постоје Угаони мотиви нису довољно наглашени да би постали основни мотиви вођења погледа.

Косанчићев венац као посебна амбијентална целина захтева озивљавање простора на специфичан начин, тако да посматрач има различите доживљаје кроз само кретање и спуштање на реку. Овај потез би одређеним просторним интервенцијама могао да постане главни

правац кретања, који би спајао и повезивао два речна тока: Саву и Дунав. На тај начин би досле до изражаја праве, велике могућности и предности града који лежи на рекама. Осећа се недостатак уличног мобилијара који би на неки начин оплеменио читав потез.

ОСНОВНА ШКОЛА КРАЉА ПЕТАР И УГАО УЛИЦА 7. ЈУЛА И ГРАЧАНИЧКЕ

1905-1906. арх. Јелисавета Нађић

Планове за ову школу израдила је, прва жена архитекта у Београду арх. Јелисавета Нађић. Школа представља њено најзначајније дело, функционално добро решено и естетски обликовано. Зграда је грађена тада најсавременијим грађевинским поступцима, а основна школа је била прва школска зграда која је добила савремену опрему (електрично осветљење, централно грејање, вентилација). Стилска обрада зграде носи све карактеристике једног прелазног периода. Стање зграде у односу на њен преобитни изглед и садржај није битно измењен. Заводу за заштиту споменика културе поверена је израда пројекта асанације, реконструкције и адаптације објекта

РОБНИ МАГАЗИН 7.ЈУЛА БР.16
 1907. арх. Виктор Азриел

Овај објекат представља прву модерну робну кућу у Београду. Подигнут је у стилу сецесије (у конструктивном и обликовном смислу представља најзначајније српско сецесионистичко остварење). Овим објектом Београд је, први пут, добио трговачку зграду. И данас је у њој смештен магазин трговачког предузећа текстилне робе (продајни и канцеларијски простор и складисте).

Положај у граду

функционална структура

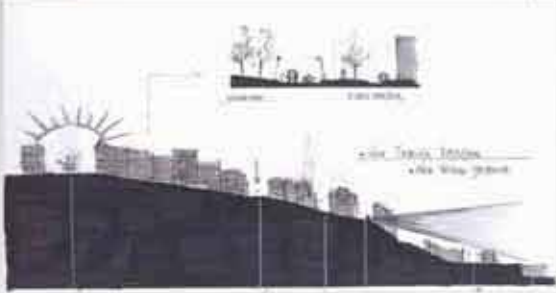

- Легенда:
- Отворени јавни простор
 - Затворени јавни простор
 - Комбиновани простори (јавни - приватни)

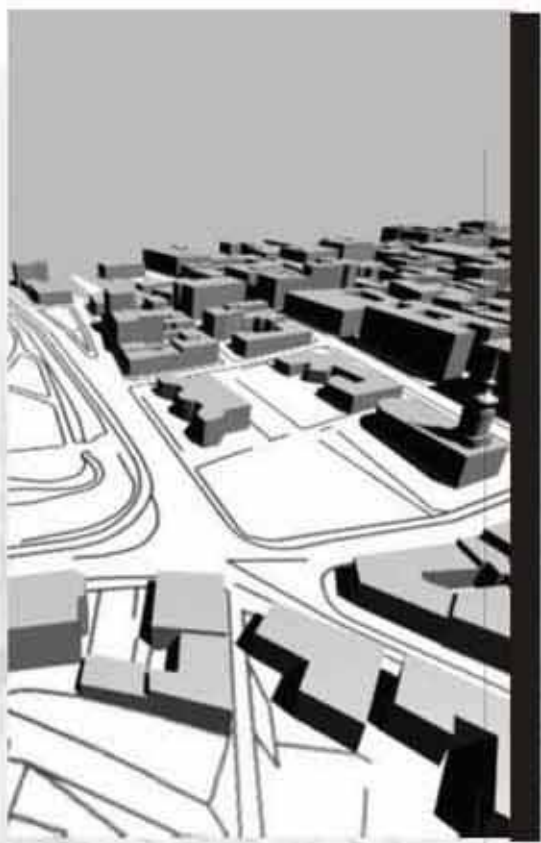
Положај у мрежи јавних простора

пуно-празно

Краља Петра

Градски ентеријер

Овај тип ентеријера је мултиплициран на подручју око Кнез Михајлове улице. Атрактивност локације се огледа и у искоришћености атријумских дворишта унутар блокова. Употпуњавањем простора различитим садржајима знатно доприноси различитим доживљајима простора. На локацији доминирају објекти културе, што условљава повезивање функција културе са мрежом елемената и догађаја. Као специфичан/добро просторно дефинисан амбијент уочава се "мали сквер" испред основне школе Краљ Петар I. Мањих интервенцијама /осветљењем, мобилијаром.../ знатно би се побољшали квалитет и атрактивност локације.

Недостаци

Потенцијали

Улица Тадеуша Кошћушког

Представа о реци која постоји у свести људи није визуелно подржана. Приликом кретања кроз простор, заустављањем погледа услед различитих баријера, не добија се тачна слика о самом простору, не сагледава се река. Сам простор намеће потребу за акцентирањем "улице стрмих степеница" као продужетка овог потеза а самим тим успостављање и боље визуре.

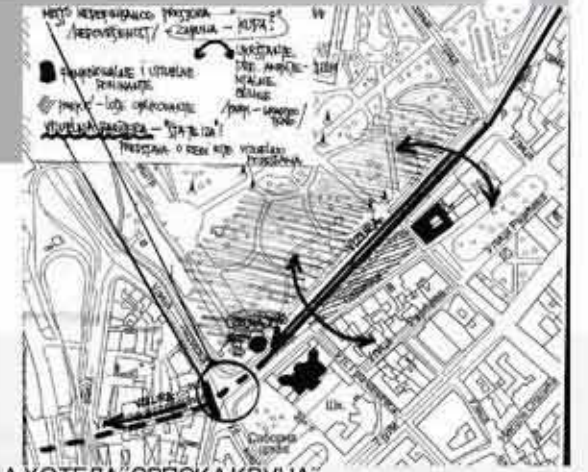

Заступљеност транзитног саобраћаја спречава дијалог различитих амбијенталних целина градског ткива /изграђене физичке структуре/ са природом /Калемегданом. Променом карактера улице могло би се успоставити стапање и повезивање ових амбијената. Карактеристични просторни оријентир су Француска амбасада, Библиотека града и Калемегдан.

ЗГРАДА ЛИКОВНЕ АКАДЕМИЈЕ КНЕЗ МИХАЈЛОВА БР. 53-56

1889. арх. Коста А. Јовановић. Грађена у стилу неоренесансе. Лоцирање зграде на парцели неправилног облика и њена двојност наметнули су посебна решења неправилних основа. Балкони са гвозденим оградама и кубета чеоне фасаде према Кнез Михајловој улици посебно су карактеристике које истичу ову зграду у целом потезу.

ЗГРАДА ХОТЕЛА СРПСКА КРУНА КНЕЗА МИХАЈЛОВА БР. 56

1867.

Зграда је изграђена као јавни објекат са основом која у средини има пространо унутрашње двориште. У доба свог постанка, то је био најбољи хотел у Београду, сада је Градска библиотека. Зграда је обликована еклектички у строгом академизму. Сви елементи декорације фасада подређују се симетрији која чини основу подужног пресека на главном pročелу, а попречног на бочним фасадама. По својој просторној концепцији, логичкој унутрашњој диспозицији и чистој доследно проведеној декорацији фасада, зграда спада међу ретко сачуване репрезентативне објекте друге половине 19. Века.

ЗГРАДА ФРАНЦУСКЕ АМБАСАДЕ

подигнута је по пројекту француског архитекте Анрија Рожеа у духу модернизма тридесетих година, као репрезентативна палата обрађена у венчачком каму.

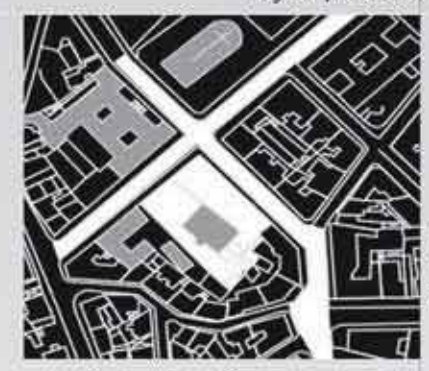

Положај на локацији

Функционална структура

Легенда:
 Отворени јавни простор
 Затворени јавни простор
 Комбиновани простори

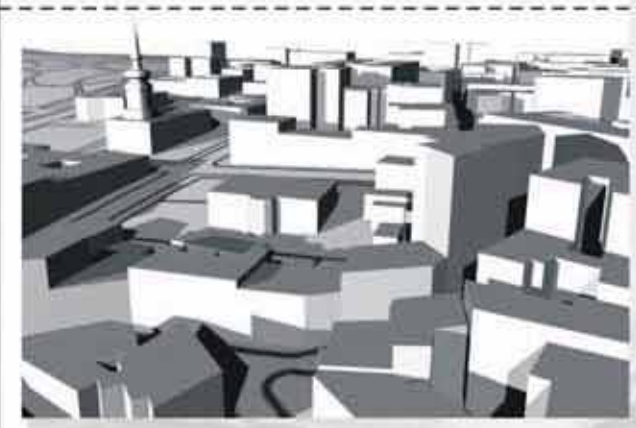
Положај у мрежи јавних простора

Физичка структура-пуно-празно

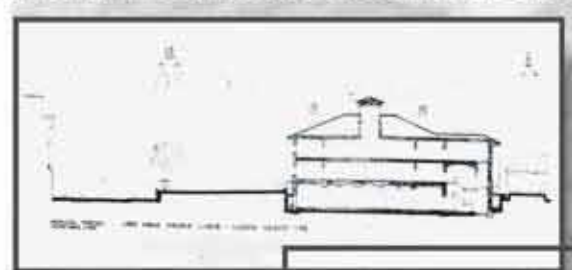
Конак кнегиње Љубице саградио је кнез Милош Обреновић 1829-30. године у непосредној близини своје старије резиденције - Господарског конака. Нови конак је требало да посведочи о нараслој економској моћи и учвршћеној власти Обреновића после добијања хаџишерифа. План за ову грађевину израдио је Хаџи-Никола Живковић, главни кнежев неумар.

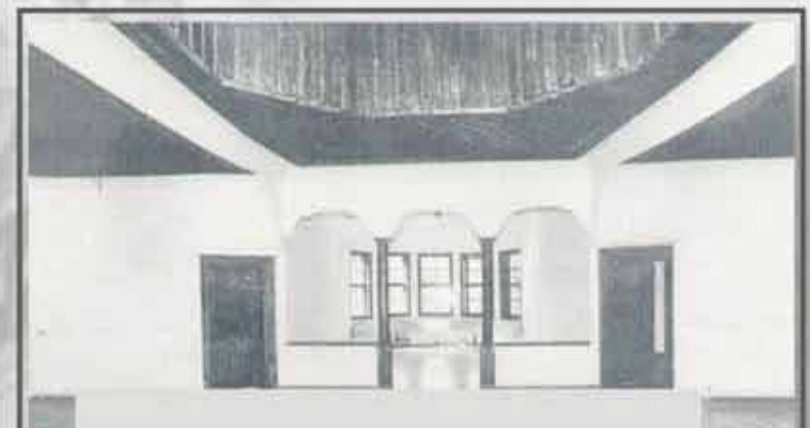
Током свог постојања зграда је више пута мењала намену. Од 1842. кад је кнегиња Љубица насилно исељена, овде је био смештен Лицеј, од 1863. године Касациони и апелациони суд, 1918. Завод за глувонему децу, затим Музеј кнеза Павла, а од 1945.-1972. године Републички завод за заштитиу споменика културе. Од 1971. до 1979. извршена је општа санација објекта, обнова ентеријера и његова адаптација за шренућину музејску посјавку.

На старим фотјографијама из прошлог века види се Љубичин конак са оградом каква га је некада бршила.

Љубичин конак у зимском амбијенту....

Ентеријер Љубичиног конака - брзимље и сираш са диванханом након реконструкције

Положај на локацији

Функционална структура

Легенда:
 Отворени јавни простор
 Затворени јавни простор
 Комбиновани простори (заједно - приватни)

Положај у мрежи јавних простора

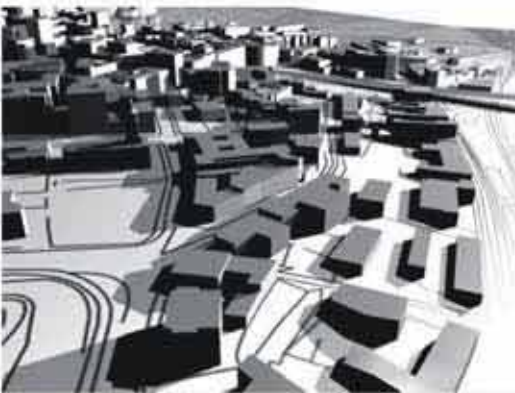

Физичка структура - пуно-празно

Косанчићев венац - Варошка капија

Косанчићев венац део је старог језгра Београда. Налази се у северозападном делу, на узвишењу према Сави. Варошка капија се некад налазила на углу Топличиног венца и Поп Лукине улице, и представљала је једну од четири капије кроз које се улазило у Савску варош. На овом релативно малом простору током 19. века биле су концентрисане значајне институције: Саборна црква, Конак кнегиње Љубице, Лицеј, Магистрат и друге.

Могућности брисбуда - како доћина Косанчићев венац? (1)

Основни правци приступа у овај део Косанчићевог венца јесу улице Тадеуша Кошћушког, Париска и Краља Петра. Улица Тадеуша Кошћушког је основна веза са Калемегданом, тј. улаз са Калемег данодвија се преко ове улице. Париска улица је упадљиво мање прометна, те се из ове улице не може очекивати значајнији прилив посетилаца (мисли се на део који проистиче из Доњоградског булевару). Улица краља Петра омогућава директну повезаност са Дорћолом и, наравно, Кнез Михајловом улицом. Једна је од најдужих улица на овом подручју и има веома богату историју.

Оулицу Краља Петра

Ова улица је у доба римског Сингидунума представљала главну путању - "decimetus" - у правцу исток-запад, и управна је на "cardo" (север-југ) чији правац препознајемо у данашњој Кнез Михајловој улици. Овај начин формирања уличне мреже карактеристичан је за све римске градове тога времена. У периоду турске владавине улица је задржала свој првобитни правац и названа је Главна градска чаршија, тј. Јеленска улица. Са свим својим историјски значајним и репрезентативним објектима, за ову улицу се може рећи да спаја Саву и Дунав и стога представља једну од значајнијих градских жила. Како се улица простире у правцу управном на изохипсе (ка Сави), отвара се могућност сјајних визура ка реци и новом граду (Нови Београд). Читавом својом дужином од Кнез Михајлове улице до Косанчићевог венца, улица не мења свој профил и карактер све до Саборне цркве и Љубичиног конака одакле интензитет њене искоришћености наједном замире, а сам амбијент са својим објектима и материјализацијом (калдрма) указује на трагове прошлости и богату традицију.

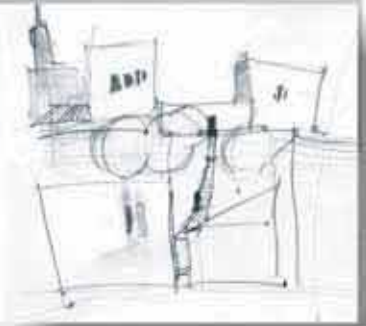
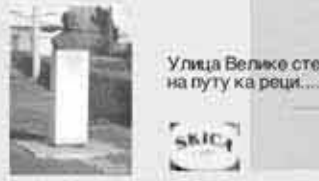
Ако само за сенком иде ипак шуће у граду где су многа плаћина сива и плаво модра и равна бранаћи светлости и сенку: Један мали заборављени комад - да га оживимо?...

Дом Мике Пејровића - Аласа (Косанчићев венац 22) - Подигнут је 1910. године по пројекту арх Петра Бајаловића у духу симбиозе сецесионистичких флоралних мотива са елементима српско-византијског стила, који су применјени у неким орнаменталним мотивима (шаховско поље) фасадне декорације. У овој кући је становао, радио и умро Михајло Петровић (1868.-1943.), звани Мика Алас, професор Београдског универзитета и један од најистакнутијих српских математичара. На пјачети изнад Саве, у близини његове куће подигнут му је споменик 1969. године.

Угао Косанчићевог венца и Задарске улице.

Улица Велике степенице - на путу ка реци....

Зграда данашње амбасаде Аустрије на углу улица Симе Марковића и Косанчићевог венца подигнута је као кућа Димитрија Крсмановића - репрезентативна стамбена грађевина. Подигнута је у духу академизма према пројекту арх. М. Рувидића.

Косанчићев венац је највећи бисер Београда, интересантан данашњем грађанину исто колико и неолитском човеку који га је први открио. Чувари историјског блага Сингидунума и првих београдских грађанске архитектуре, ово је место на коме бистајеш све сивије и сиромашније времена, својшрнућног присуства и пролазности. Је да ли ће сввараоци живошног окружења, у брзину промена, успети да хуманизују сирови материјал бачен пред њих. Да ли ће, имајући свесћ о духу места, о карактеру и расположењу успети да добру до своје публице, у пошћуности схваћајући философију Макса Милера: Знаш да сшешаме, чујешаме дисање.

Потенцијали

Прелаз од воде ка сувој земљи представља један од најјачих психолошких контраста. Емоционални доживљај тог напона непосредности контакта је највећи квалитет нагињања овог простора над воду. У тој промени нивоа која пешака на Косанчићевом венцу води одушевљењу, овладавању, супериорности, изложености и вртоглавци, постоји интимно мешање града и природе, у коме је посматрачу одсуством ма какве ограде омогућен непосредан психолошки приступ дубини.

Ризици

Објекат на крају Улице краља Петра, тј. у Улици Косанчићев венац, затвара визуру ка реци, за шта се може рећи да је један од ризика ове просторне целине. (Реч је о Заводу за геолошка и геофизичка истраживања). Још један од ризика односи се на саобраћај, и то на раскрсницу Париска - ул. Симе Марковића - Тадеуша Кошћушка - Косанчићев венац. За пешаке (којих тренутно заправо и нема у великом броју) ова раскрсница није најповољније решена - прелаз је отежан, претуго траје чекање на зелено светло, и то је нешто што би евентуалног посетиоца могло поколебати у намери да сиђе до реке. Ипак, можда би се на овом широком потезу могао наћи неки кутак спреман да оживи, бљесне и привуче пажњу....

Положај на локацији

Функционална структура

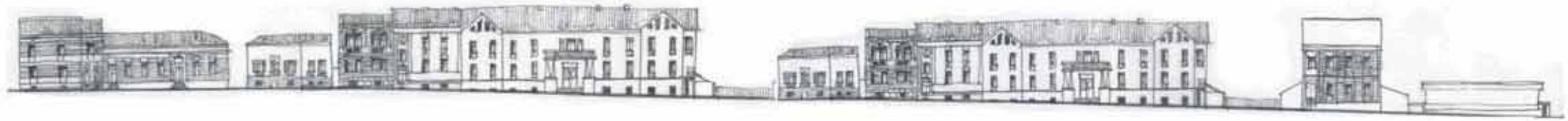

Легенда:
 Отворени јавни простор
 Затворени јавни простор
 Комбиновани простори (јавно-приватни)

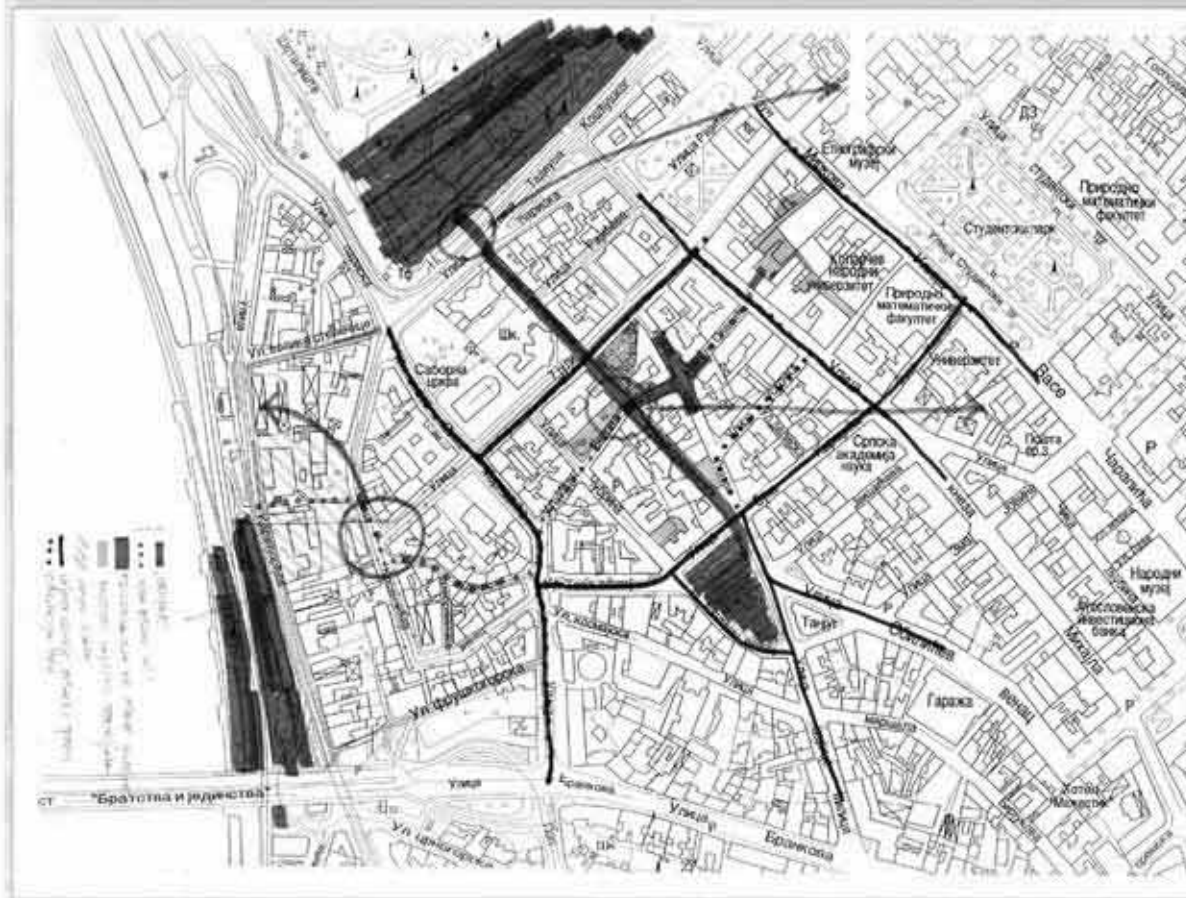
Положај у мрежи јавних простора

Физичка структура-пуно-празно

Косанчићев венац - развијени део уличног фронта

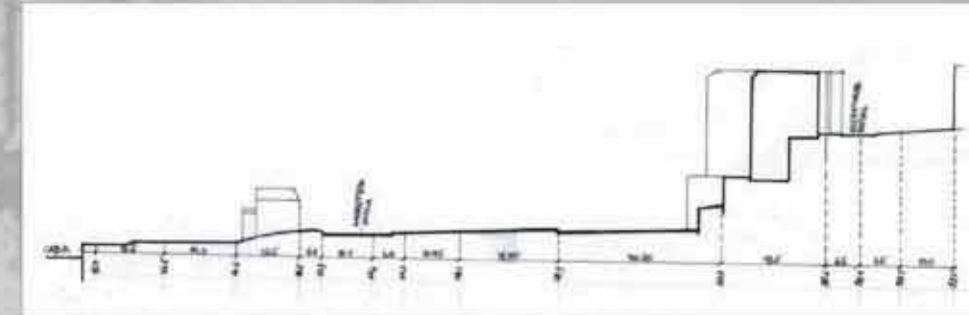
Карта приказује мрежу значајних пунктова - тачака, линијских и површинских простора који су од интереса за овај пројекат - како и куда сићи на реку, које су нам најзначајније физичке и визуелне везе одређених простора, најинтензивнији пешачки шокови, шта је центар, а шта простор највећег потенцијала...

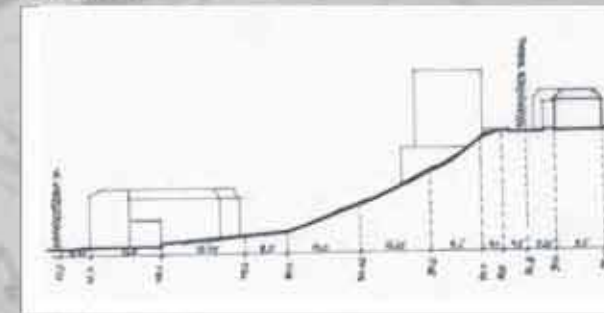
Визуре...
 Према
 новобеоградској
 ој сирани

Пресек а-а
 (Пресек обухвата пад терена од Косанчићевог венца до Карађорђевог и реке)

Пресек б-б

Основна информација коју пружају пресеци јесте та да је на путу до реке (на овом делу локације) потребно савладати значајну висинску разлику која износи 20 - 25м...

Пресек ц-ц

... та висинска разлика се савлађује великим бројем степеница, и то на два места: улица Велике степенице (пored зграде Ректората) на претходном листу, и степениште које почиње испред куће Мике Аласа. Ово друго степениште налази се у прилично лошем стању - девастирано и запуштено представља неку врсту ризика на овој локацији, али истовремено и значајан потенцијал. Велике степенице директно спајају Карађорђеву улицу са ул. Тадеуша Кошћушког и такође представљају значајан потенцијал - на пример постоји могућност декоративног осветљења чиме би се добио посебно занимљив и атрактиван амбијент....

Положај на локацији

Функционална структура

Положај у мрежи јавних простора

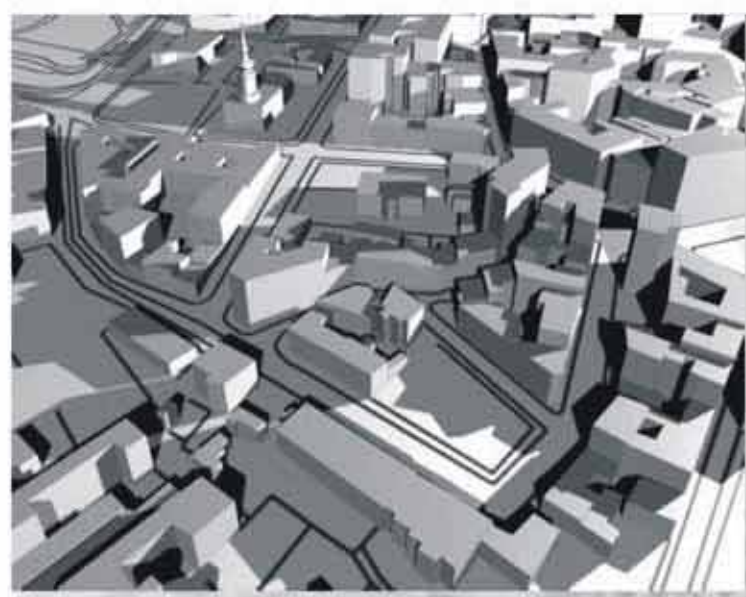
Физичка структура-пuno-празно

Легенда:
Отворени јавни простор
Затворени јавни простор
Комбиновани простори (јавно-приватно)

Косанчићев венац

У другом делу приче о Косанчићевом венцу приказан је део ове улице са околином (Задарска, Сребреничка улица) окупљен око простора на коме се некад налазила зграда библиотеке. Данас је то неизграђен простор са ископинама који представља неку врсту споменика. Овај простор у себи чува дух старог Београда и као такав представља посебну амбијенталну целину...

Могућности Пристоја - како доћи на Косанчићев венац?

Основни правци којима се стиже у овај део Косанчићевог венца јесу улице Поп Лукина, Топличин венац и Иван Бегова. Поп Лукина је основна веза из правца Бранковог моста, нерачунајући степенице са излазом на Фрушкогорску улицу, које су мало коме знане и слабо коришћене. Из улице Топличин венац улази се директно у Задарску улицу - шармантну кривудаву улицицу за коју су кључне речи *наговештај, истовремено Пришварање и откривање...* Иван Бегова улица представља продужетак Поп Лукине и преко ул. Николе Спасића повезује Косанчићев венац са Кнез Михајловом улицом.

Кућа архитекте Бранислава Којића
Задарска б) - Подигнута је 1928. године по пројекту арх. Б. Којића, као његова породична стамбена зграда са подрумом, приземљем и спратом, конципирана у складу са ауторовим идејама о примени традиција српског фолклорног градитељства у модерној стамбеној архитектури.

Фасаде Косанчићевог венца...

Материјализација површина
Калдрма - једна од основних карактеристика Косанчићевог венца.

Детаљ керамопластичног украса са фасаде зграде библиотеке

Осврт на историју овог краја

Зграда Народне библиотеке
(Косанчићев венац 12-16)
уништена у току бомбардовања Београда 6.4.1941. од стране немачке авијације. У том тренутку библиотека је располагала са 300 000 штампаних и 1500 рукописаних рукописа, збиркама мапа, гравира, слика, новина. Ту су биле и личне библиотеке великих књижевника и научника - Вука Караџића, Лукијана Мушицког, Буре Даничића, Павла Шафарика и других. После рата терен је заравњен и на њему подигнута брана, а касније уз део према Сребреничкој улици подигнута је бензинска пумпа.

Остаци римских грађевина
На некадашњој локацији зграде Народне библиотеке, 1978. откривени су делови цивилног насеља Сингидунума - остаци раскошне римске грађевине и фрагменти фресака и мозаика који су украшавали њене зидове и подове. Судећи по остацима - златом прекривених фресака, хипокауста и мозака, реч је о монументалној грађевини са термама чије су просторије украшавала вредна уметничка дела.

Улаз у овај простор је свечан: отворен, свећлао, прелива се у раслићу, брзи град. Унутра, сенке су шамне боје, играју се по немирним плаћницама, изненада свећле и умру завлачећи се у шок забиће улице. Простор раслиће по немирном рељефу: додаје се комад на комад; постојаје целина са много елемената, привлачних, поетских, нужних - из употребе насталих. Пућнику се по свиђа; не мисли зашто су баштевенице биле употребне; он хода по њима, улази у чари простора; хоризонтално или вертикално, јер му се баште свиђа. Исти је пућник побегло са Карабурме, јер није нашао места које би му се свидело између два лењира грађевинска. Тамо је нашао нешто настало из употребе, али му се не свиђа и зашто стално хода по стубеницама, где простор раслиће на земљишту....

Задарска улица - леви улични фронт

Задарска улица - десни улични фронт

Положај на локацији

Функционална структура

Легенда:
 Отворени јавни простор
 Затворени јавни простор
 Комбиновани простори (лаво - правце)

Положај у мрежи јавних простора

Физичка структура-пуно-празно

Овај простор и није баш препознатљив по просторно-физичким или функционалним карактеристикама, али је у мрежи јавних простора који воде ка реци изузетно вазан по својој позицији. Главни потез који води од парка на Топличиним венцу ка реци је улица Топличин венац која се завршава управо на овој раскрсници. Са друге стране поменути простор је и граница између два потпуно различита амбијента Топличиног и Косанчићевог венца.

Улаз у Бранкову улицу-раскршће путева

Промена амбијента-: старо - ново, калдрма-асфалт, крупно-ситно, сведено- детаљно

степениште- веза са Карађорђево

Овај простор је изузетно значајан по својој позицији у мрежи визуелног повезивања јавних простора. Свакако да би на овом простору требало да се потпуно радикално интервенише. Потенцијалне интервенције могу се догодити на слободном простору испред пекаре, фасадама објеката који уоквирују простор, самој улици...

Слободно се може рећи да је простор сам по себи данас потпуно незанимљив - пекара, паркирани, аутомобили, контејнери, ...оронуле фасаде, ђубре, рекламе

степениште- веза са Косанчићевим венцем

Основни проблем везан за овај простор је његово слабо коришћење. Уредјеност и опремљеност простора у далеко од квалитета његове позиције и његових потенцијала. Такође, значајни проблем представља и слободностојећи објекат непосредно уз парк- његова позиција, оронула фасада, фасада са рекламном... Овај објекат значајно деградира постојећи амбијент и целокупан доживљај уласка у град из правца.

Обелиск

адреса : Фрушкогорска
 врста : парк

Простор се налази непосредно пред излаз на Бранков мост. Можемо га посматрати заједно са неколико потпуно различитих простора који су са њим у непосредној вези- простор испред бензинске пумпе, аутобуска стајалишта, неколико степеништа...

корисници / активности / десавана:

Простор користе локални становници углавном за шетање кучића, ретко када се у парку налази већи број корисника. Свакако најзанимљивија активност на овом простору су визуелне комуникације. Степениште и зид испред парка одувек су били култно место у граду за исписивање графита.

кардинали:

- 1 - обелиск, споменик у част прве конференције несврстаних земаља у Београду 1967. године.
- 2 - многобројни занимљиви графити

Положај на локацији

Функционална структура

Легенда:
Отворени јавни простор
Затворени јавни простор
Комбиновани простори (јавно-приватно)

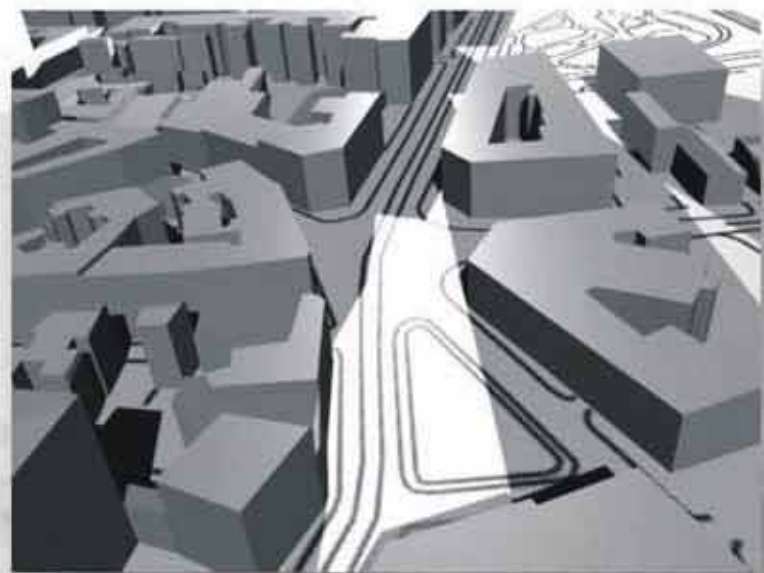
Положај у мрежи јавних простора

Физичка структура-пуно-празно

Око Београдске задруге
Део града према Сави, западно од улица Гаврила Принципа и Сарајевске, некада се звао Савамала. Овај део града је почео да се уређује у првој половини 19. века, и тада се Београд по препут од свог настанка плански почео ширити према Сави. На овом простору се налазе такође значајни објекти, груписани око Београдске задруге, како је названа ова амбијентална целина.

Овде је била шакозвана Мала Бијана. Хотел "Босна" (снимак из 1900. године) на углу Карађорђевог и Травничке, било је место где су одседали Шрговци, а Шу је била и прва робна односно новчана берза. На снимку где је величанствена грађевина некадашње Занајске задруге, хотел "Босна" види се у десном углу. Испред зграде бившег хотела данас је бензинска пумпа, а зграда Занајске задруге под заштитом је државе као један од најрепрезентативнијих архитектонских објеката свог времена.

Зграда Београдске задруге подигнута је 1905/07. године према пројекту арх. Андре Стевановића и Николе Несторовића. Грађена је у то време најмодернијим поступком: употребом армираног бетона и обрадом фасада у вештачком камену. Овај репрезентативни објекат изведен у духу академизма са необарокним елементима, представља једно од најлепших остварења београдске архитектуре 20. века. Хотел Бристол је сграђен 1910/12. год. према пројекту Николе Несторовића, подигнут је у духу академизма са елементима сецесије у декоративној обради.

Савамала
Савамала је старо индустријско језгро Београда. Између два светска рата, Шу је радила сировина у фабрикама, а живео богат свет. Банке, хотели, јавне куће, седишта великих трговачких фирми, лука на Сави. После Другог светског рата, фабрике су се преселиле на обод града, а Савамала је зајочела нови, много широбнији живот. На веселе године између два рата подсећали су Хотел Бристол, бродска касина и неколико банака, са прекознашљивом орнаментиком на фасадама које одсликавају раскоши машину некадашњих власника. (Блиц, 11.5.2001.)

На данашњи карактер овог подручја понајвише утиче Карађорђева улица. Јак колски и трамвајски саобраћај су нарушили јединство овог простора, па је данас то место на коме се пешацине задржавају дуго. И Травничка и Херцеговачка улица које из овог центра полазе а воде на реку се слепо завршавају. То, даље, значи да мотив за њихово коришћење имају само становници ових улица. **Потенцијали/ризици** - ово је значајан градски простор богате традиције, који и у физичком смислу има низ могућности. Велика неизграђена површина, близина реке и строгог центра јесу елементи који Савамалу чине врло важном. Са друге стране, бензинска пумпа (троугаони сегмент између Травничке и Карађорђевог улице), јак колски саобраћај, неодржаност простора (утисак велике запуштености) чине да се ова тачка града нерано користи, посебно у вечерњим часовима

Детаљ на фасади-Београдска задруга

Вучина кућа на Сави, изграђена 1908. Године по пројекту Димитрија Т. Лека у стилу сецесије. Фасаде су богато украшене пластичном декорацијом и бројним балконима са оградом од кованог гвожђа. У урбанистичко-просторном погледу зграда чини пандан згради Београдске задруге.

Положај на локацији

Функционална структура

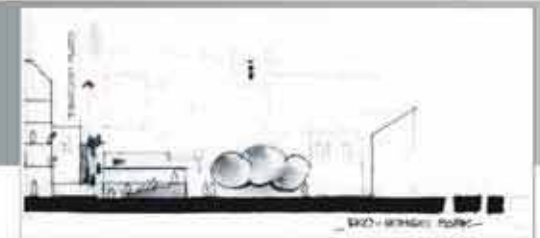

Легенда:
Отворени јавни простор
Затворени јавни простор
Комбиновани простори (јавно-приватни)

Положај у мрежи јавних простора

Физичка структура-пуно-празно

Парк код Економског факултета
Лоциран је између Карађорђевог и Улице Гаврила Принципа. Део парка је ограђен и организован као амфитеатар, намеен студентима Економског факултета. Иза амфитеатра, према Карађорђевој улици се налази паркинг. Овим два интервенцијама парк је изгубио своју компактност и доста од своје амбијенталне вредности.

Потенцијали/ризици - потенцијалом парка може се сматрати већи број људи који је на њега упућен. Истина, већина њих само пролази кроз овај простор али се уз адекватне садржаје они могу 'задржати'. Проблеми парка, сем физичких - горе наведених, јесте и његова лоша социјална репутација.

Овај простор представља чворно место на путањи Аутобуска станица - Зеленивенаци самим тим је и примарна веза између ова два магнетна подручја. Простор првенствено задовољава функцију транзитног језгра, док се у веома малом интензитету користи као место за окупљања и дужи бораваку њему. Динамика догађаја у Каменичкој улици која спаја овај простор са Зеленим венцем, преноси се на парк. Мада је читав овај простор неочуван и руиниран, ипак својим положајем у градској мрежи представља један од значајнијих пунктова.

Потенцијали/ризици
Као значајна раскрсница и транзитно језгро овог дела града, са својим уређеним зеленилом, овај простор има потенцијала да се развије у веома атрактивну целину пријатну и за путнике пролазнике као и за оне који се задржавају у њему.

С друге стране, тај интензитет саобраћајне експлоатације овог дела града осетно нарушава амбијент, осећај припадања том простору, као и жељу за дужим задржавањем у њему.

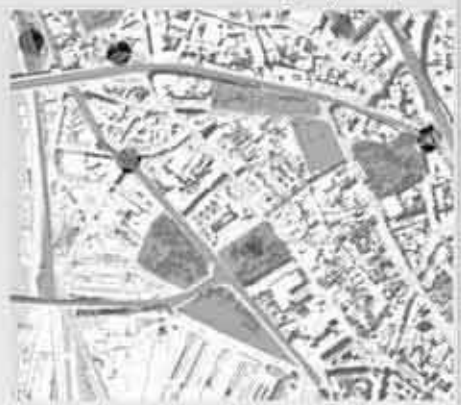
Положај на локацији

Функционална структура

Положај у мрежи јавних простора

Физичка структура-пуно-празно

Легенда:
 Отворени јавни простор
 Затворени јавни простор
 Комбиновани простори (јавно-приватно)

Парк код Аутобуске станице идентификован је као изразито неатрактиван (отворени) јавни простор, иако је реч о драгоценим зеленим површинама у самом граду. Парк је у потпуности у функцији БАС-а, и представља неку врсту *услугене чекаонице* на отвореном, те се ретко могу видети људи са децом, шетачи, заљубљени парови, љубитељи свежег ваздуха.... Тешко, јер је цео простор, цео амбијент испуњен смогом, буком аутомобила, шкрипом кочица....

Корисници парка су првенствено корисници БАС-а (Београдска Аутобуска Станица). Парк је према Станици <затворен> трафикама и малим продавницама (монтажне структуре привременог карактера). На доживљај парка утиче јак саобраћај у непосредном окружењу (Карађорђева улица, Аутобуска станица).

БАС је простор велике фреквентности. Делови који нису намењени путницима (депови) су врло непривлачни и затварају излазна реку.

Парк користе путници. Он је према станици <опасан> трафикама и малим објектима који су овде неплански подигнути. То резултује разноликошћу истих па се стиче утисак немара и неуређености. читав део има карактер привремености- киосци, људи који одлазе/одлазе. Низак бонитет проистиче како из физичких карактеристика, тако и из начина коришћења простора.

Потенцијали/ризици - велика фреквентност јесте **потенцијал** за простор. Повољност која се не користи је и непосредна близина Саве. **Ризик** је начин коришћења простора. Такође, неповољно је и то што простор није третиран целовито па толика разноврсност не прија перцепцији. Ту је и Карађорђева улица која са својим јаким саобраћајем <одсеца> овај потез од остатка града. Са друге стране, постоји ограда према реци па је потез затворен у односу на обе јаке целине.

Камени Крст у парку (иза хојела Бристол) Од цувене Савомалске мале ђијаце је осликао само Крст од црвеног мермера који је 1867. године из Пеште донео београдски трговац Ђорџаном и поставио га у славу незнатих јунака који су ђали за ослобођење Београда.

Свако се слика човекове околине сасијају од жеља и снова. Да би задовољио ње жеље човек се шруди да промени своју околину Кристијан Норберг-Шулц (Егзистенција, простори архитектура)

...Само нека размишљања...

Како се изгубили на Аутобуској станици
 Једини моћив сваке особе која пушта је јесте да оде, у правцу познатог циља или просто дуж жељеног правца, при томе користећи најбрже, најсигурније и најкраће путеве/видове превоза. Просторно то се изражава кроз формирање <транзитних> шокова који су уско везани за горе поменути моћив. Уз, наравно, појаву секундарних делатности везаних за економију, психологију, социологију једног времена и обичајних карактеристика сваког путовања кроз простор.
 Полазећи од Зеленог венца пушник-намерник одлучује се за логички систем силаска ка станици, активирајући њако Каменичку улицу, парк испред Економског факултета (сама његова појмовна неодређеност). Одређеност помоћу друге функције показује колико је у ствари инфериоран) па заштим још једну отворену површину са наизменично постављеним системом сајаза и клуба; осветљења која воде до његовог центара (уласка у превозно средство (испуњење циља). Просторна диспозиција оваквих односа (карта) условила је айсопушно занемаривање свих хоризонталних шокова, како у погледу пројектносно, њако и функција које их граше; створена одржавања, итд.
 Дакле, суштина основног пошеза од Теразија ка аутобуској, шј, железничкој станици јесте зависност, условљеност, свих околних простора (паркови, улице, четврти) као једне организационе целине у којој мало актера заиста проналази задовољство откривања начина на који се може изгубити на аутобуској станици.

На/ка Сави
 Како је граница и ове домене флукуирајућа, њено даље померање условила је река, друга (други вид превоза) и физичка структура која је грашеће функције материјализовала у виду објекта за припремање месних прерађевина и пружања услуга уморним возачима и/или пушницима који чекају на возаче, складним и осетљивим недефинисаним начинима зајоседања простора. Заправо најубедљивија доживљајна представа јесте мирис из горе поменутих објекта и пуш којим се до њих долази. Доћи до реке значи провући се, обити, прескочити и загледаши у бескрајан низ уморне флориде шегљача гвожђа и ђецароша. После тога река је само важа, баш као и зеленкаше визуре, силуше старог дела Београда, Косанићевог венца, и наравно Калемегана. Неде између у средњи свих даљина, стоји Белтонхала.

Светлосне шеме
 Свешлосне шеме (схемаше, позиције, одреднице) у простору/времену су начини усмеравања, повећање категорија досетљивости/безбедности, обштер естетског утиска, врше пријатне шеме (за оне који шаму шраже) итд.
 Знаци као обелешворење њих схемаша су шакасши, линеарни, монументални, односно персонификујући шешалишше уз Саву, карактеристично градско осветљење њиба бандера 2.13, углавном и једино које се може срећи, уз монументалне пошезе Бранковог моста, Саборне цркве али и ушја са дозом неизвесности, ујравно неоходне физичке констанше мрака.
 Тренушне снажне одреднице времена су присиланцише, како за аутобусе, бродовешегљаче, њако и за низ двојних сипавова са друге београдске обале Саве. Пошреба за забавом или усамљеношћу овде се директно срећу и улознају и мада се шај сусрећ завршава повлачењем, ујорним везивањем за своју обалу, можда би најједношавнији био сусрећ на ђола пуша ; негде на Сави, Дунаву или машћом створеном амбијенту шешача у ноћној смени.

Положај на локацији

Функционална структура

Легенда:
Отворени јавни простор
Затворени јавни простор
Комбиновани простори

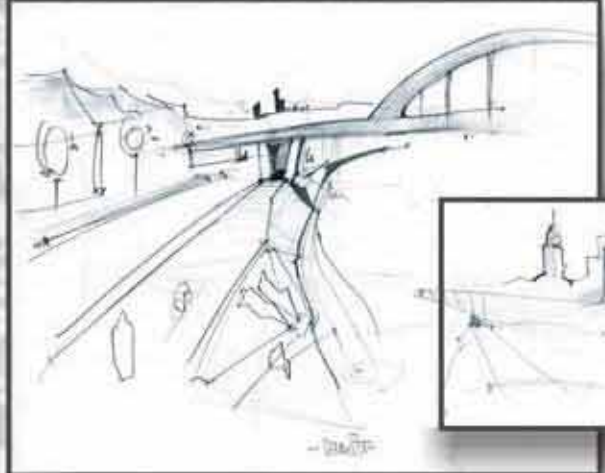
Положај у мрежи јавних простора

Физичка структура-пуно-празно

Савамапа
Савамапа је старо индустријско језгро Београда. Између два свешка рајла, шу је радила сиротиња у фабрикама, а живео богат свеш. Банке, хошели, јавне куће, седишта великих шрговачких фирми, лука на Сави. После Другог свешског раша, фабрике су се преселиле на обод града, а Савамапа је заочела нови, много шуробнији живош. На веселе године између два раша подсећали су Хошел Брисшол, бродска касина и неколико банака, са прејознашљиво м орнаментиком на фасадама које одсликавају раскоши машу некадашњих власника. (Блиц, 11.5.2001.)

На данашњи карактер овог подручја понајвише утиче Карађорђева улица. Јак колски и транвајски саобраћај су нарушили јединство овог простора, па је данас то место на коме се пешаци не задржавају дуго. И Травничка и Херцеговачка улица које из овог центра полазе а воде на реку се слепо завршавају. То, даље, значи да мотив за њихово коришћење имају само становници ових улица.

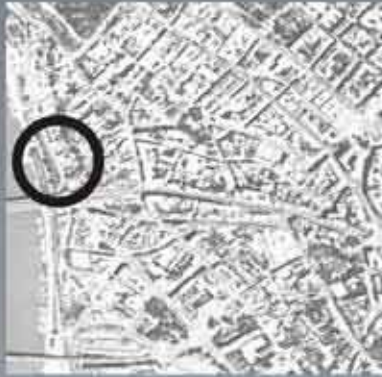
Савски кеј
Релативно уређен простор. Од остатка града одвојен железничком пругом и зидом који је сачињен од објеката и депоа аутобуске станице. Кеј нема дрворед па се чини да је превише отворен (при јачем сунцу непријатан за шетњу). Уз обалу су местимично постављени сплавови (бродови) са угоститељским садржајима. Захваљујући њима, овај простор је активан и ноћу. Железничке шине су запуштене и углавном су ван употребе. Шине које су још у употреби, служе за транспорт робе и завршавају се у 'Бетон хали'. Река и кеј представљају границу (или спону) новог и старог: са једне стране поглед иде ка Старом Граду а са друге то је Нови Београд.

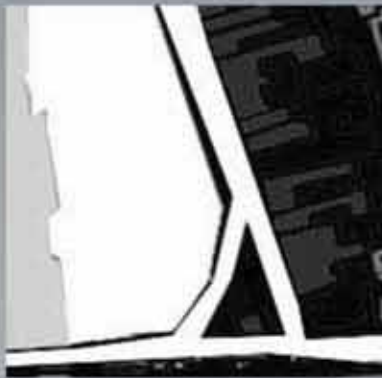
Потенцијали/ризици - ово је значајан градски простор богате традиције, који и у физичком смислу има низ могућности. Велика неизграђена површина, близина реке и строгог центра јесу елементи који Савамапу чине врло важном. Са друге стране, бензинска пумпа (троугаони сегмент између Травничке и Карађорђеве улице), јак колски саобраћај, неодржаност простора (утисак велике запуштености) чине да се ова тачка града нерадо користи, посебно у вечерњим часовима.

Положај на локацији

Функционална структура

Легенда:
Отворени јавни простор
Затворени јавни простор
Комбиновани простори

Положај у мрежи јавних простора

Физичка структура-пуно-празно

Још 1905. године донет је план уређењу Београдског пристаништа на Сави, на жалост услед недостатка новца и обала и околина остали су углавном

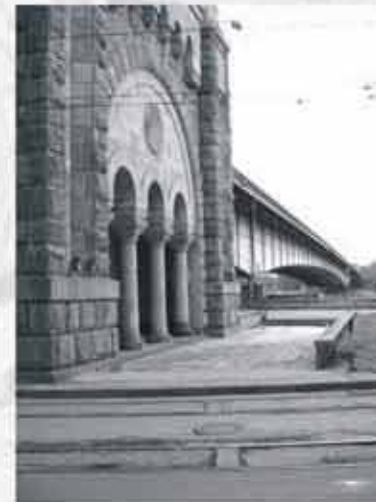
неуређени. Београђани су у Земун путовали лађом све до 1934. године када је подигнут велики ланчани мост на сави. Овај мост срушен је 1941. године. На истом месту након завршетка

другог светског рата подигнут је мост братства и јединства познатији као Бранков мост.

посебно је занимљив део простора између моста и парка- постоје мали уређени јавни простори који су у непосредној вези како са улицом, тако и са реком

До сада је углавном било речи о негативним карактеристикама простора - запуштеност затвореног простора, неуређеност отвореног простора, смеће, мрак, ... Такво стање је заиста реалност, али реалност су и позитивни елементи, занимљиви и квалитетни сегменти самог простора који пружају многе могућности за унапређење целокупног простора.

- монументалност изграђеног простора пружа низ могућности за занимљиво осветљење- светлосни и сценски ефекте (светлост и платно...)

- у непосредној близини посматраних простора и саме Саве налази се низ најразличитијих простора и активности.

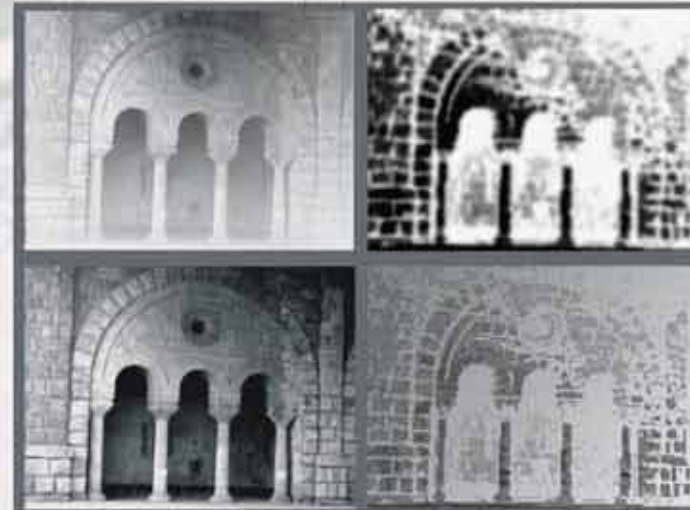
Ово је свакако један од занимљивијих градских простора, готово да нема простора у граду који је толико монументалан, и толико мрачан. Архитектура, хладноћа материјала, звук возила са моста, звук возила са улице, ветар, запуштеност отвореног и затвореног простора, празнина...то је само део доживљаја простора...

ИСПОД МОСТА

АКТИВНОСТИ

КОРИСНИЦИ

Потенцијали

седење у затвореном, у отвореном уз реку, и уз улицу...
- посматрани простор је у непосредној вези са парком шетелиштем уз Саву- простором који са обзиром на тренутно неактивност пружа низ могућности за увођење нових садржаја и активности у ближој и даљој будућности.

Чекање трамваја увече по зими на станици у овом простору је активност коју готово свако избегава. Транзитни саобраћај, трамвајска станица, 2 билборда, 1 трафика, понеки пролазник - то је све од активности на овом простору. Свакако је занимљиво да су баш на овом простору снимане карактеристичне сцене неколико домаћих филмова (Буре Барута, Црни Бомбардер...)

Положај у граду

функционална структура

Легенда:
 Отворени јавни простор
 Затворени јавни простор
 Комбиновани простор (јавни-приватни)

Положај у мрежи јавних простора

Физичка структура-пуно-празно

Фундаментални контакт воде и градског ткива, воде и парка практично не постоји. Успостављањем бољих приступа, стварањем амбијента, тематских простора могуће је активирати тренутно замрли потез и стварање атрактора линеарности. Главне кардиналије, као што је Пристаниште и Бетон хала, чине препознатљивост овог простора. То није локални оријентир, већ репер на нивоу града. Тренутно функционално неискоришћено пристаниште представља огроман потенцијал града/укључивање Београда у Европске токове речног саобраћаја. Зграда Факултета примењене уметности у функционалном смислу доминира простором и активира подручје али само за студенте. "Underground" својом функцијом укључује бројне младе људе у токове и догађаје на простору али су дешавања су присутна само у одређено доба дана/периодично

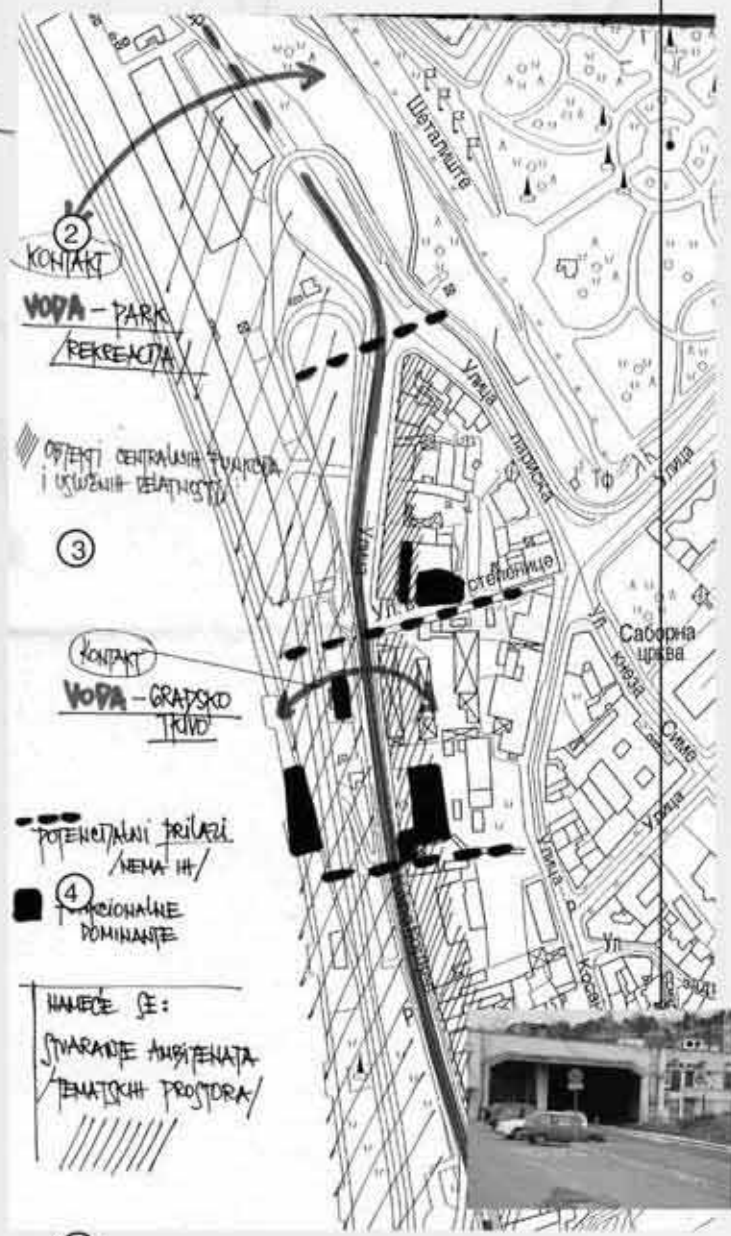
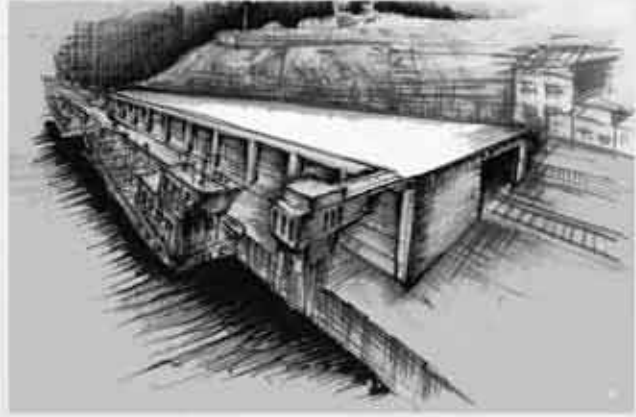
K A R A B O R B E V A U L I C A

Овај објекат лоциран је на територији београдског пристаништа и намена му је складиштење робе при истовару са теретних бродова. Дуги низ година бетон хала се не користи у планираној сврси, већ као мањи магацин појединим приватним предузећима. Обзиром да је постављена на најтрактивнијем месту београдских обала, изазива велико интересовање за неке нове пројекте. Измештањем пристаништа за транспортни рени саобраћај и постављањем путничког пристаништа на ово место, одлучиће се судбина објекта - хоће ли бити срушенили/добитина атрактивности/бити укљопљен у нови пројекат/.

Бетон хала Бетон хала је тренутно свакако један од најзанимљивијих и ајпровокативнијих простора на локацији. Простор је занимљив са више аспеката. У просторно- физичком погледу бетон хала се истиче као јак хоризонтални потез, јасно одређеног волумена, и посебно наглашеним тремом и ритмом стубова фасаде. Сама активност овог простора је специфична, основна функција везана је за активност луке Београд- складишта и транспорта. У хали постоје складишта многих предузећа. Њихова активност повремено се на појединим сегментима простора преноси на спољашњи простор између хале и реке. Посебан акценат (у сваком погледу- функционалном, физичком, технолошком...) је покретна дизалица која се креће испред хале. Кроз халу пролази железничка пруга, (обилазница око града), која се данас повремено користи. Свакако је значајно да на простору саме бетон хале и њеног непосредног окружења паралелно егзистирају и неке друге активности- комуникације (саобраћај- пешаци и велосипедисти, визуелне комуникације- графити...), па чак и становање (у самој хали, у напуштеним бродовима око ње...). Битна карактеристика бетон хале је степена сагледљивост - потпуна и јасна са готово свих значајних тачака у окружењу. Са Новог Београда- потез хале као да представља подест калемегданској тврђави. Ако погледамо са калемегданске терасе, кровна равна хале је један од најдоминантнијих елемената који уводи поглед у слику града на реци (обале, мостови, панорама...).

Свакако простор савске обале ће у некој ближој или даљој перспективи променити свој карактер и значај. Физички, бетон хала је оквир који пружа низ потенцијалних могућности за међусобно повезивање и итегрисање најразличитијих активности и догађаја. Уз постојеће активности потребно је увести и нове. У процесу изласка града на реку, ово је простор за интерактивности, пре свега за модерну уметност- најразличитије видове излагања, истраживања, алтернативних сценских и и мултимедијалних догађаја. Бетон хала је свакако један од најзначајнијих функционалних потенцијала на читавој савској обали, простор који има потенцијал да врло лако постане нешто потпуно ново у граду.

Садржај

ИМПРЕСУМ

УВОД

ПОЛИГОН

КАТАЛОГ ЛОКАЦИЈА

- Теразије
- Трг Републике
- Змај Јовина улица
- Кнез Михајлова улица
- Плато испред Филозофског факултета
- Делијска чесма
- Српска академија наука и уметности
- Делијска улица и Улица Ђуре Јакшића
- Унутрашњост блока(Кнез Михајлова-Узун Миркова улица)
- Потез Зелени венац-Теразије
- Сремска и Улица Маршала Бирјугова
- Обилићев венац
- Парк на Топличином Венцу
- Сквер у Грачаничкој улици
- Улица Вука Караџића
- Јавни простори стамбеног карактера
- Улица Иван Бегова
- Улица Краља Петра
- Улица Тадеуша Кошћушког
- Конак Кнегиње Љубице
- Косанчићев венац
- Мост у Бранковој
- Код Београдске задруга
- Парк испред Економског факултета
- Парк код Аутобуске станице
- Савски кеј
- Испод Бранковог моста
- Карађорђева улица и Бетон хала